

Anna Heickell & Tanja Kaipainen

ASFALTTIPIHOILTA LUONTOON!

Paukkulan leirikoulun sisältöjen kehittäminen
seikkailukasvatuksellisemmiksi

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö


Marraskuu 2015




MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 16.11.2015
Tekijä(t) Anna Heickell, Tanja Kaipainen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja nuorisotyö
Nimeke ASFALTTIPIHOILTA LUONTOON! – Paukkulan leirikoulun sisältöjen kehittäminen seikkailukasvatuksellisemmiksi	
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli auttaa Suomen Nuoriso-opisto Paukkulaa kehittämään leirikoulunsa sisältöä seikkailukasvatuksellisemmaksi. Seikkailukasvatuksen avulla aktiviteetit eivät ole vain toisistaan irrallisia elämyksiä, vaan kokonaisuus kasvattavia kokemuksia. Organisaationa Paukkula haluaa laajentaa toimintaansa ja hyödyntää toimintaympäristöjään entistä monipuolisemmin aloittamalla leirikoulujen tarjoamisen. Paukkulan tavoite on kehittää ja vakinaistaa leirikoulutoimintaansa kilpailukykyiseksi vaihtoehdoksi muiden leirikoulutarjoajien joukossa. Aloitimme opinnäytetyöprosessin tutustumalla Paukkulan toimintaan ja tulevan leirikoulun sisältöön. Kartoitimme leirikoulun sisältöjä haastatteleamalla rehtoria ja työelämäohjaajaamme sekä vierailemalla Riuttalanhovin toimintaympäristössä. Osallistuimme maaliskuussa järjestettyyn testipäivään sekä toukokuussa järjestettyyn varsinaiseen leirikouluun, joissa havainnoimme ohjaajien toimintaa ja sisällön seikkailukasvatuksellisuutta. Annoimme kehittämisside- oita ja -ehdotuksia koko kehittämisprosessin ajan. Pidimme lisäksi leirikoulun jälkeen purkutilaisuuden, jossa kerroimme havainnoistamme, kuten väistyvän ohjaustyölin onnistumisesta. Purkutilaisuudessa keskustelimme myös jatkokehittämissideoista. Opinnäytetyössä avoimme seikkailukasvatuksen käsitettä ja historiaa. Esittelemme keskeisimmät seikkailukasvatuksen toimijat Suomessa ja kuvailemme myös seikkailukasvatusohjaajan roolia. Kerromme myös leirikoulun rantautumisesta Suomeen sekä sen nykyisestä asemasta koulumaailmassa. Kuvailemme Paukkulan järjestämän ensimmäisen leirikoulun sisältöä ja aktiviteetteja. Esittelemme kehittämismenettelyämme eli haastattelun ja havainnoinnin. Esittelemme kehittämisprosessin tuloksia eli kuinka hyvin leirikoulun sisältöjen seikkailukasvatuksellisuus toteutui.	
Asiasanat (avainsanat) seikkailukasvatus, elämyspedagogiikka, leirikoulu	
Sivumäärä 45+6	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä) LIITE 1 Leirikoulun osat LIITE 2 Leirikouluohjelman sisällöt: Mikä tekee sisällön seikkailukasvatukselliseksi? LIITE 3 Havainnot ja testipäivästä LIITE 4 Kehittämisside-ehdotuksia ennen leirikoulua LIITE 5 Leirikoulun ohjelmarunko LIITE 6 Purkutilaisuuden materiaali	
Ohjaavan opettajan nimi Lassi Pöyry	Opinnäytetyön toimeksiantaja Suomen Nuoriso-opisto Paukkula

DESCRIPTION

	Date of the bachelor's thesis 16 November 2015
Author(s) Anna Heickell, Tanja Kaipainen	Degree programme and option Civic Activities and Youth Work
Name of the bachelor's thesis FROM ASPHALT TO THE NATURE! – Developing Paukkula's camp school's contents more adventure educational	
Abstract <p>The aim of this thesis was to help Paukkula Youth Institute of Finland to develop the contents of their camp school more adventure educational. Adventure educational camp school allows that activities are not only fun separate adventures but educational experiences that contains experiential learning. As organization Paukkula wants to expand its services and take advantage of their environment more versatile by starting to provide camp schools. Paukkula's goal is to develop and regularize their camp schools to be competitive alternative among the other camp school providers.</p> <p>We started our process by getting known to Paukkula's services and contents of their first camp school. We interviewed the principal and our work supervisor and visited Riuttalanhovi camp center. We took part in the test day in March and the first camp school in May. There we observed how leaders conducted and how educational the contents of activities were. We gave developmental ideas and proposals to Paukkula throughout the process. We also had debriefing session after the camp school where we talked about our observations, for example recessive leading. We also discussed about further developmental ideas.</p> <p>In this thesis we tell about the concept and history of adventure education. We introduce the main adventure educational actors in Finland. We describe the role of adventure educator. We tell about camp schools docking in Finland and their current status in the Finnish school world. We describe Paukkula's first camp school's contents and activities. We introduce our developmental methods which are interview and observation. We introduce the results of our development process, which is how well we achieved the goal of developing the contents of Paukkula's camp school more adventure educational.</p>	
Subject headings, (keywords) Adventure education, experiential learning, camp school	
Pages 45+6	Language Finnish
Remarks, notes on appendices APPENDIX 1 The pieces of camp school APPENDIX 2 Camp school's contents: What makes the contents adventure educational? APPENDIX 3 Observations of the test day APPENDIX 4 Development proposals before the camp school APPENDIX 5 The camp school timetable APPENDIX 6 Material of debriefing session	
Tutor Lassi Pöyry	Bachelor's thesis assigned by Paukkula Youth Institute of Finland

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	PAUKKULAN LEIRIKOULU	2
2.1	Leirikoulutoiminnan kehittämistarpeet	2
2.2	Paukkula leirikoulun järjestäjänä	3
3	LEIRIKOULU	6
3.1	Leirikoulu ja sen historia	6
3.2	Tarkoitus ja tavoitteet	8
4	SEIKKAILUKASVATUS	9
4.1	Seikkailukasvatus käsitteenä	9
4.2	Historia ja asema Suomessa	13
4.3	Suurimmat toimijat	15
4.4	Ohjaajan rooli	17
5	KEHITTÄMISPROSESSI	18
5.1	Kehittämismenetelmät	19
5.2	Elinkaari ja tulokset	21
5.2.1	Alkukartoitus	22
5.2.2	Testipäivä	23
5.2.3	Leirikouluun valmistautuminen	25
5.2.4	Leirikoulu	26
5.2.5	Kehittämisprosessin päätös	33
6	POHDINTA	34
6.1	Paukkulan näkökulma	35
6.2	Yhteiskunnallinen näkökulma	37
6.3	Luotettavuus ja arviointi	38
	LÄHTEET	41

LIITTEET

- 1 Leirikoulun osat
- 2 Leirikouluohjelman sisällöt: Mikä tekee sisällön seikkailukasvatukselliseksi?
- 3 Havaintoja testipäivästä
- 4 Kehittämisehdotuksia ennen leirikoulua
- 5 Leirikoulun ohjelmarunko
- 6 Purkutilaisuuden materiaali

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on auttaa Suomen Nuoriso-opisto Paukkulaa kehittämään leirikoulunsa sisältöä seikkailukasvatuksellisemmaksi. Sekä seikkailukasvatuksesta että leirikoulutoiminnasta on olemassa useita pro gradu- ja opinnäytetöitä, mutta aiheet esiintyvät harvemmin yhdessä. Saimme ainutlaatuisen mahdollisuuden yhdistää nämä aiheet yhteen opinnäytetyöhön. Seikkailukasvatuksellinen näkökulma leirikoulutoiminnan kehittämisessä tuo syvyyttä sisältöihin. Seikkailukasvatuksen avulla aktiviteetit eivät ole vain toisistaan irrallisia elämyksiä, vaan kokonaisuus kasvattavia kokemuksia.

Paukkula sijaitsee Mikkelissä ja se on tunnettu kurssi-, leiri- ja koulutuskeskuksena. Organisaatio haluaa laajentaa toimintaansa ja hyödyntää toimintaympäristöjään entistä monipuolisemmin. Paukkulan tavoite on kehittää ja vakinaistaa leirikoulutoimintaansa kilpailukykyiseksi vaihtoehdoksi muiden leirikoulutarjoajien joukossa. Paukkula ei ollut aiemmin järjestänyt yhtään leirikoulua. Ensimmäinen leirikoulu järjestettiin Riuttalanhovin leirikeskuksessa toukokuussa 2015 Espoon Haukilahden koulun 9C-luokkalaisille.

Paukkulalla on hyvät ja monipuoliset resurssit leirikoulun järjestämiseen. Vahvuuksina leirikoulutoiminnan järjestämisessä ovat muun muassa opettajien ammattitaito sekä hyvät ja kattavat toimintaympäristöt, joiden puitteissa on mahdollisuus toteuttaa monipuolisia aktiviteetteja. Paukkulan leirikoulutoiminnan aloittamista aiemmin hidastanut tekijä oli esimerkiksi markkinoinnin vähäisyys. Autoimme leirikoulun sisältöjen kehittämisessä, sillä koulutuksemme antaa siihen paremmat valmiudet kuin markkinoinnin kehittämiseen.

Aloitimme opinnäytetyöprosessin tutustumalla Paukkulan toimintaan ja tulevan leirikoulun sisältöön. Kartoitimme leirikoulun sisältöjä haastatteleamalla opiston rehtoria ja työelämäohjaajaamme sekä vieraillemalla Riuttalanhovin toimintaympäristössä. Osallistuimme maaliskuussa järjestettyyn testipäivään sekä toukokuussa järjestettyyn varsinaiseen leirikouluun, joissa havainnoimme ohjaajien toimintaa ja sisällön seikkailukasvatuksellisuutta. Annoimme kehittämisideoita ja -ehdotuksia koko kehittämisprosessin ajan. Pidimme lisäksi leirikoulun jälkeen purkutilaisuuden, jossa kerroimme havainnoistamme ja keskustelimme jatkekehittämisideoista.

2 PAUKKULAN LEIRIKOULU

Tässä luvussa esittelemme Paukkulan leirikoulutoiminnan kehittämistarpeet sekä lähtötilanteen. Esittelemme Paukkulan historiaa ja nykyistä toimintaa. Kuvailemme organisaation asemaa ja vahvuuksia leirikoulun järjestäjänä.

2.1 Leirikoulutoiminnan kehittämistarpeet

Syksyllä 2014 Paukkula esitti tarpeen Mikkelin ammattikorkeakoululle (MAMK) opinnäytetyöstä leirikoulutoiminnan kehittämiseksi. Tapasimme työelämäohjaajaamme useasti ja vähitellen opinnäytetyömme aihe muokkaantui. Tavoitteeksemme tarkentui auttaa Paukkulaa kehittämään leirikoulutoiminnan sisältöjä seikkailukasvatuksellisemmiksi. Kehittämistarve on intentionaalinen eli organisaation sisäinen tarve. Kehittämistarve lähti Paukkulan halusta laajentaa toimintaansa toisen asteen opetuksesta sekä leiri- ja kurssitoiminnasta. MAMKin strategia 2017 (2013, 20) tukee opinnäytetyön tarvetta oppilaitoksemme näkökulmasta, sillä työ tuottaa kysyntälähtöistä palvelua maakunnan tarpeisiin opiskelijoiden osaamista hyödyntäen.

Leirikoulutoiminta on luonteva tapa kehittää ja laajentaa Paukkulan toimintaa, sillä resurssit sen järjestämiseen ovat hyvät. Opiston henkilökunta on ammattitaitoista ja sekä kampuksen että Riuttalanhovin ympäristöt sopivat hyvin leirikoulun järjestämiseen. Paukkulalla on kokemusta erilaisten leirien järjestämisestä. Leiritoiminnan ansiosta on tietotaitoa järjestää myös leirikouluja. Paukkula aikoo järjestää yhä enemmän leirikouluja, sillä se on organisaatiolle taloudellisesti kannattavaa. Paukkulalla on hyvät väline- ja tilaresurssit, jonka ansiosta organisaatio pystyy välttämään suuret välinevuokrat. Mikkelin alueella ei myöskään ole muita leirikoulujärjestäjiä, mikä on suuri vahvuus Paukkulan leirikoulutoiminnan aloittamiselle.

Organisaation toiveena oli saada seikkailukasvatuksellinen leirikoulu, sillä lapset tulisi saada asfalttipihoilta lähemmäs luontoa (Närhi & Tammisuo 2015). Seikkailukasvatuksellinen näkökulma leirikoulutoiminnan kehittämisessä tuo enemmän syvyyttä ohjelmiin. Seikkailukasvatuksen avulla ohjelmat eivät ole vain toisistaan irrallisia elämyksiä, vaan kokonaisuus kasvattavia kokemuksia. Kasvattavien kokemusten avulla asiakas oppii itsestään, toisista ja ympäristöstään. Seikkailukasvatus on menetelmänä hyvä, kun pyritään saavuttamaan tavoite saattaa lapsia lähemmäksi luontoa. Josef Kochin (1998a,

19) mukaan seikkailukasvatuksellinen toiminta tulisi sijoittaa ohjattaville vieraaseen ympäristöön ja sen tulisi olla ennalta-arvaamatonta mahdollistaen mielekkään ryhmäkokemuksen. Paukkulalla on hyvät resurssit järjestää tämän kaltaista toimintaa. Kehittämiskohteena oleva seikkailukasvatuksellinen näkökulma on vahvuus verrattuna vain seikkailutoimintaa järjestäviin tahoihin.

Yhteiskunnallisesti aihetta on myös tutkittu, sillä Väestöliiton (2012) perhebarometrin 2011 mukaan ruutuajan osuus lasten ja nuorten ajankäytöstä on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. Samoin liikuntaan ja ulkoiluun käytetty aika on vähentynyt. Perhebarometrin tulokset tukevat seikkailukasvatuksellisen leirikoulun hyödyllisyyttä, sillä se lisää lasten ja nuorten ulkona ja luonnossa viettämää aikaa.

2.2 Paukkula leirikoulun järjestäjänä

Suomen Nuorisio-opisto, sittemmin tunnettu Paukkulana, on perustettu Mikkeliissä vuonna 1923. Paukkulan kartanolla toiminta alkoi vuonna 1926. Opisto pohjautui nuorisoseurajärjestöön, jonka seurauksena nuorisoseuratyön opetus oli keskeisellä sijalla Suomen Nuorisio-opistossa. Koulutus oli aluksi yksivuotinen ja tarkoituksena oli kasvattaa paikallisten nuorisoseurojen toimihenkilöiden määrää. Opistolla koulutettiin henkilöitä, jotka voivat tehdä nuorisoseuratyötä oman työnsä ohella, ei niinkään ammattimaisten nuorisoseuratyöntekijöiden kouluttamista. (Jussila 1998, 8, 11, 17, 25.)

1940 ja 1950-luvuilla Suomen Nuorisio-opisto vakiinnutti asemaansa kansankorkeakouluna, eli ylempänä kansanopistona. 1970-luvulla nuorisotyö sai opistoasteen statuksen ja Paukkulassa siirryttiin kokonaisopiskeluun eli luotiin periodijärjestelmä. Yleisen kansankorkeakoululinjan lisäksi siellä toimi nuorisio-ohjaaja- ja matkailulinja. 1980-luvulla opiston opetus muutettiin vastaamaan keskiasteen koulutusta. Vuonna 1998 Suomen Nuorisio-opisto antoi Mikkelin ammattikorkeakoululle tilojaan käyttöön, kun kulttuuri- ja nuorisokoulutusyksikkö siirtyi Paukkulaan. Yksikkö siirtyi kuitenkin takaisin Mikkelin ammattikorkeakoululle vuonna 2011. Sen jälkeen Paukkulan toiminta on muotoutunut nykyhetken kaltaiseksi. (Jussila 1998, 93, 133.)

Paukkulalla on tällä hetkellä monenlaista leiri-, kurssi- ja koulutustoimintaa. Se on tunnetumpi ammatillisen koulutuksen ja kurssien tarjoajana. Opistolta voi tällä hetkellä

valmistua nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaksi. Paukkula järjestää myös loma-aikoina leirejä lapsille ja varhaisnuorille. Se on laajentanut toimintaansa myös leirikouluihin. Paukkulalla on hyvät valmiudet leirikoulutoiminnan järjestämiseen ja ensimmäiset leirikoulut järjestettiin keväällä 2015. (Närhi & Tammissuo 2015.)

Paukkula tarjoaa kolmea valmista leirikoulupakettia, jotka ovat luonto- ja elämysliikunta, ilmaisutaito ja luovuus, sekä teatteri-ilmaisu. Näiden valmiiden pakettien lisäksi koulujen on mahdollista räätälöidä itselleen mieluisa leirikoulu monipuolisista leirikouluohjelman sisältövaihtoehtoista. Itse räätälöidyssä leirikoulussa asiakas pääsee kokemaan leirikoulun valitsemalla ensin leirikoulun keston ja sen jälkeen päivien aktiviteettien ja vapaa-ajan määrän. Ensimmäiseen leirikouluun osallistui 16 Espoon Haukilahden koulun 9C-luokkalaista ja kaksi opettajaa. Leirikoulu oli ryhmän itse räätälöimä ohjelmakokonaisuus joka kesti kolme päivää. (Paukkula 2015a.)

Paukkulan vahvuutena ovat monipuoliset ympäristöt toteuttaa leirikouluja. Leirikoulut ovat mahdollista järjestää Paukkulan kampusalueella ja Riuttalanhovin leirikeskuksessa. Kampusella on mahdollisuus kokeilla erilaisia liikuntalajeja. Siellä on liikuntasalin lisäksi kaksi kuntosalia. Luovuutta pystytään harjoittamaan kampusessa sijaitsevalla teatterilavalla. Kampusalueen ja Riuttalanhovin leirikeskuksen lisäksi leirikoulun aikana voidaan vieraila esimerkiksi Ski Tornimäellä tai Xon-puistossa. Paukkula omistaa Riuttalanhovin lisäksi Marjoniemen leirikeskuksen, joka sijaitsee Saimaan rannalla. Leirikeskus sopisi hyvin vesi- ja luontoaktiviteeteista koostuvalle leirikoululle. Leirikeskuksessa ei tosin ole tällä hetkellä aktiivista toimintaa. (Paukkula 2015b.)

Riuttalanhovin leirikeskus kuului aikaisemmin seurakunnan ja Mikkelin kaupungin omistukseen, kunnes Paukkula osti sen vuonna 2004. Se sijaitsee Saimaan rannalla luonnon keskellä. Kiinteistö koostuu pää-, sivu- ja saunarakennuksista. Leirikeskuksessa voi majoittua 50 henkilöä kerrallaan. Pihalta löytyy nuotiopaikkoja sekä lentopallokenttä. Riuttalanhovin ympäristössä on monipuoliset mahdollisuudet erilaiseen luonnossa liikkumiseen. Siellä on mahdollista muun muassa meloa, kalliokiipeillä ja -laskeutua. Laskeutumiseen ja kiipeilyyn käytettävä kallio sijaitsee pihapiirin tuntumassa. (Närhi & Tammissuo 2015.)

Paukkulan vahvuutena ovat ympäristön lisäksi kampuksen opettajat. Opetushenkilöstöä on reilu kymmenkunta ja heidän monipuolisella ammattitaidolla suurin osa leirikouluohjelmasta voidaan ohjata itse. Leirikoulun henkilöstö koostuu vähintään kahdesta ohjaajasta, keittiö-, siivous- ja kiinteistöhenkilökunnasta, sekä leirin isännästä ja/tai emännästä. Leirikouluisännän ja -emännän työnkuvaan kuuluu ohjaaminen sekä oppilaiden kanssa ajan viettäminen.

Leirikoulut rakentuvat monista eri osa-alueista. Olemme jakaneet leirikoulun osiin, joita ovat lait ja asetukset, markkinointi, turvallisuus, ympäristö, ohjelma, talous, sekä henkilöstö ja asiakkaat (Liite 1). Leirikoulutoimintaa säätelevät useat eri lait ja asetukset. Ennen toiminnallista jaksoa on huolehdittava, että toiminnalle on laadittu turvallisuussuunnitelma eli kirjallinen dokumentti, jossa kartoitetaan riskejä, ennaltaehkäistään vaaratilanteita ja onnettomuuden sattuessa annetaan toimintaohjeita (Kivelä & Lempiäinen 2009, 66–67). Kuluttajaturvallisuuslain nojalla turvallisuusasiakirja on tehtävä (Tuomas 2014). Kiipeily, köysi- ja melontatoiminta ovat hyvin standardisoituja. Esimerkiksi ohjatakseen köysitoimintaa täytyy olla suorittanut Suomen kiipeilyliiton köysitoiminnanohjaaja-kurssit (KTO1 ja KTO2 -kurssit) sekä päättökoe (Suomen kiipeilyliitto 2015). Taloudellisesti Paukkulalla on hyvät resurssit, sillä heiltä löytyy monipuoliset välineet erilaisiin aktiviteetteihin. Paukkulan on myös mahdollista vuokrata välineitä ja palveluja muualta. Esimerkiksi kanootit saadaan helposti vuokrattua paikalliselta yrittäjältä.

Paukkula oli mainostanut leirikouluun ennen ensimmäisen leirikoulun järjestämistä Itä-Suomen paikallislehdissä sekä leirikouluun mainostavilla internet-sivuilla, kuten luokkis.com:ssa. Ennen vuotta 2015 tarjouspyyntöjä leirikoulusta oli tullut vain muutamia. Tarjouspyynnöt kuitenkin lisääntyivät laajemman markkinoinnin ansioista ja keväällä 2015 leirikouluja järjestettiin kaksi. Kehitettävää markkinoinnissa on vielä suoraan koululle lähetettävissä mainoksissa. Tällaiset mainokset tavoittavat paremmin opettajat ja oppilaiden huoltajat. Leirikoulussa kerätyssä palautteessa esimerkiksi Opettaja-lehden retkiliite nousi hyvänä ehdotuksena esiin, johon Paukkula voisi laittaa oman mainoksen.

Paukkulalla on laaja valikoima erilaisia leirikouluohjelmia. Tässä opinnäytetyössä perehdytään Espoon Haukilahden koulun tilaamaan leirikouluun. Leirikoulun ohjelmaan

kuuluvat köysilaskeutuminen, melonta, aartenetsintä, beachjalkapallo ja improvisaatio. Lisäksi leirikouluun kuuluivat aamureippailu maastossa sekä omatoimiset iltaohjelmat. Tämän opinnäytetyön avulla kehitettiin leirikoulun sisältöjä. Yhteisöpedagogeina meillä oli enemmän osaamista tällä osa-alueella kuin esimerkiksi markkinoinnissa.

Paukkulan leirikoulutoiminnassa aktiviteettien sisällöistä ja ohjaamisesta vastaavat opinto-ohjaaja eli työelämäohjaajamme sekä rehtori, joilla on kokemusta seikkailukasvatuksesta. Syksyllä 2014 Paukkulan kulttuurituottaja nimitettiin leirikouluvastaavaksi, joten tällä hetkellä organisaatiossa toimii leirikoulutoimintaan sitoutuneita henkilöitä. Kirjallista dokumentointia leirikoulusta on silti vielä hyvin vähän. Leirikoulusisällöistä ja aktiviteettien ohjaamisesta ei ole olemassa ohjeita tai muuta kirjallista materiaalia, joten kaikki tarvittava tieto löytyy lähinnä aktiviteettien ohjaajilta. Aktiviteettien sisältöjen auki kirjoittamisen tarve korostui koko kehittämisprosessimme ajan.

3 LEIRIKOULU

Tässä luvussa kerromme leirikoulusta käsitteenä ja kuvailemme leirikoulun tarkoitusta ja tavoitteita. Nimeämme leirikoulusta saatavia hyötyjä sekä määrittelemme sen vaikutuksia lapsen kasvuun ja kehitykseen. Kerromme myös leirikoulun synnystä Pohjoismaissa sekä sen historiasta Suomessa.

3.1 Leirikoulu ja sen historia

Ensimmäinen varsinainen leirikoulu on luultavimmin järjestetty Englannissa 1906. Leirikoulujen vakiinnuttua englantilaiseen koulujärjestelmään Englantiin perustettiin leirikouluorganisaatio ”Field study centres”. Leirikoulukeskukset perustettiin usein vanhoihin kartanoihin ja muihin historiallisiin rakennuksiin. Muutkin Euroopan maat olivat nopeasti mukana leirikoulujen järjestämisessä. Saksa on seikkailukasvatuksellisuudessa edelläkävijä moneen muuhun maahan verrattuna. Saksassa ensimmäinen leirikoulu järjestettiin 1920-luvulla ja se vakiinnutti nopeasti pysyvän paikan koulutoiminnassa. (Vahtokari 1984, 14.)

Pohjoismaiden edelläkävijämaa leirikouluissa on Tanska, jossa ensimmäinen leirikoulu järjestettiin 1929. Tosin ensimmäinen pysyvä leirikoulupiste Tanskassa avattiin vasta

1934. Tanskan jälkeen leirikouluja alettiin järjestää myös muissa Pohjoismaissa. Norjassa ensimmäinen leirikoulu pidettiin 1930-luvulla ja Ruotsissa vuonna 1941. Norjassa leirikouluverkosto on kehittynyt laajaksi ja monipuoliseksi. Ensimmäinen ympärivuotisesti toimiva leirikoulukeskus oli Den Norske Fjellskolen. Pohjoismaisten koulujen välinen yhteistyö mahdollisti leirikoulutoiminnan rantautumisen Suomeen. (Vahtokari 1984, 14–15.)

Leirikoulutoiminta Suomessa alkoi 1970-luvulla. Koulun ulkopuoliseen opetukseen erikoistunut kaksikielinen Suomen leirikouluyhdistys ry – Lägerkolföreningen i Finland ry on perustettu vuonna 1975. Leirikoulutoiminta yleistyi 1980-luvulla, jolloin se levisi koko maahan. (Kinnunen & Lindroos 1997, 19–20.) Suomen leirikouluyhdistyksen tavoitteita ovat muun muassa leirikouluuutteen ja -tietouden lisääminen sekä leirikoulutoiminnan laajentaminen. Yhdistys kehittää leirikoulun pedagogiikkaa ja didaktiikkaa eli kasvatusta ja opetusoppia. Yhdistys pyrkii myös liittämään leirikoulutoimintaa entistä enemmän opettajankoulutukseen sekä lisäämään pohjoismaista yhteistyötä. (Sipilä 1997, 11; Suomen leirikouluyhdistys 2014.)

Leirikoulut yhdistävät koulu- ja leirielämää. Niiden suunnitteluun osallistuvat opettajan ja luokan lisäksi myös huoltajat. Leirikoulujen yleisin kesto on 2-5 päivää. Paukula tarjoaa pääsääntöisesti 2-3 päivän mittaisia leirikouluja. Leirikoulu eroaa tavallisesta luokkaopetuksesta opetuspaikaltaan, työajoiltaan sekä -tavoiltaan. Leirikoulutoiminnassa korostuu oppilaslähtöinen työskentely, jossa oppilaan aktiivinen rooli nousee esille. Oppilas saa vaikuttaa kohteeseen, varainhankintatapoihin ja aktiviteetteihin. Yleisesti ottaen leirikouluja järjestetään yhteistyössä eri leirikoulukeskusten kanssa sekä Suomessa että ulkomailla. (Luokkis.com 2015, Suomen leirikouluyhdistys, 2014a.)

Opetushallitus (4/2006) on antanut tiedotteen perusopetuksen yhteydessä toteutettavien retkien, leirikoulujen ja tapahtumien maksuttomuudesta. Oikeus maksuttomaan opetukseen on kirjattu myös perustuslain (731/1999) 16 §:ään. Maksuttomuuden ei tule olla este koululle järjestää retkiä, leirikouluja tai muita tapahtumia, joiden avulla voidaan monipuolistaa oppimisympäristöä ja edistää oppiaineelle ominaisten menetelmien ja työtapojen käyttöä. Perusopetuksen ulkopuolella järjestettäviä tapahtumia voidaan tukea oppilaiden ja huoltajien varainhankinnalla. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus

osallistua leirikouluun taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Rahankeräys on vapaaehtoista niin oppilaalle kuin tämän huoltajallekin. (Opetushallitus 2006).

3.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Koulussa seikkailukasvatusta käytetään eri muodoissa, joista näkyvin on leirikoulutoiminta. Leirikoulussa lapsella on mahdollisuus kehittää taitoja, joita luokassa ei ole mahdollista oppia. Erilaiset liikuntalajit sekä erä- ja kädentaidot ovat esimerkkejä näistä taidoista. Leirikoulussa lapsi pystyy kehittämään kokonaispersoonallisuuttaan seikkailukasvatuksen avulla. Lapsen persoonallisuus kehittyy tiedollisten, sosiaalisten, emotionaalisten ja motoristen taitojen avulla, jotka vahvistavat hänen itsetuntoaan. (Kokljuschkin 1999, 35.)

Leirikoululla on sekä tiedollisia että kasvatuksellisia tavoitteita. Onnistuessaan leirikoulu lisää oppilaiden opiskelumotivaatiota sekä kohottaa luokkahenkeä. Yksilötasolla leirikoulussa opitaan vastuuntuntoa ja koetaan erilaisia elämyksiä. Oppilaat työskentelevät ja oleskelevat yhdessä koko leirikoulun ajan. Tämä edistää ryhmätasolla yhteisöllisyyttä ja opettaa ongelmanratkaisutaitoja kompromissien tekemiseen. Opettaja puolestaan pystyy leirikoulun avulla vahvistamaan koulun ja kodin yhteistyötä sekä lähentämään suhdettaan oppilaisiin. Yhteiskuntatasolla lapsi kehittää omatoimisuuttaan, suvaitsevaisuuttaan ja yhteisvastuutaan esimerkiksi keräämällä rahaa myyjäisten ja talkootehtävien muodossa. Lasten tehdessä töitä ansaitakseen rahaa leirikoulua varten heillä on mahdollisuus oppia käsittämään rahan arvoa. (Luokkis.com 2015, Suomen leirikouluyhdistys, 2014a+b.)

Leirikoulu on myös hyvä mahdollisuus oppilaan löytää uusia puolia itsestään. Monipuolisten lajikokeilujen seurauksena oppilas voi löytää itselleen jopa pysyvän harrastuksen tai kiinnostuksen kohteen. Myös se, miten oppilas tekee yhteistyötä ryhmässä, on kasvattava kokemus. Yhteistyön harjoittaminen leirikoulussa voi edesauttaa ryhmätöiden tekemistä koulumaailmassa. Leirikoulussa lapsi tai nuori myös peilaa itseään muihin. Psykologi G. H. Meadin mukaan ihmisen identiteetti muodostuu vuorovaikutuskokemusten välityksellä. Peilaaminen tarkoittaa sitä, että ihminen tarkkailee toisten ihmisten reaktioita ja muuttaa käyttäytymistään sen mukaan. Peilauksen kautta hän hakee suuntaa omalle toiminnalleen ja määrittää itsetuntoaan. (Ahokas ym. 2013, 127–128.)

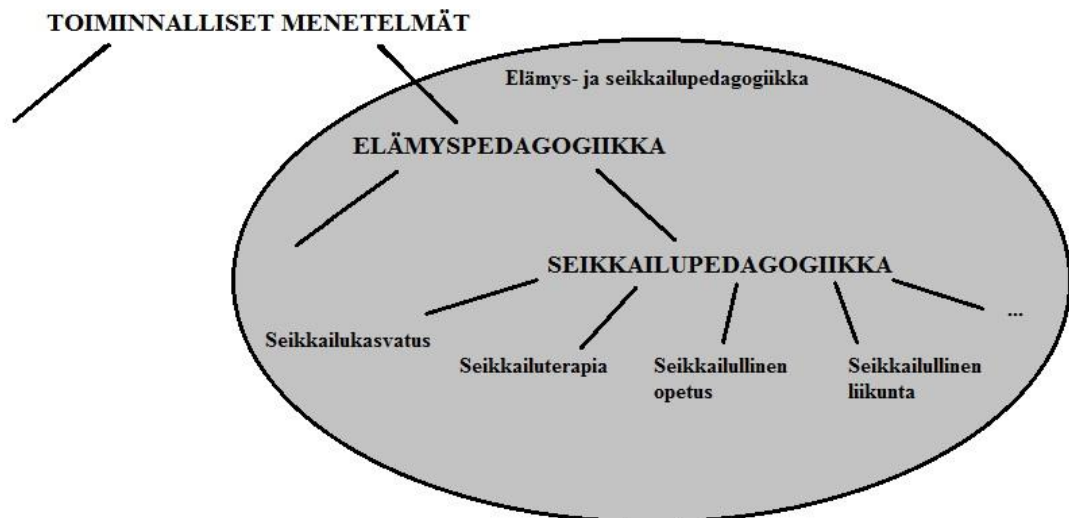
Mediassa on ajoittain ollut esillä lasten ja nuorten luonnosta vieraantuminen. Luonto-opettaja Kai-Erik Nyholmin mukaan tekniikan kehitys on vaikuttanut vapaa-ajanviettoon tehden luonnossa liikkumisesta vähemmän houkuttelevan vaihtoehdon. Nyholm on huolissaan lasten luonnossa liikkumisesta. Lasten tulisi saada kokemuksia aidossa luonnossa oleskelusta ja koulu olisi hänen mukaansa hyvä ympäristö tähän. Nyholm korostaa luonnossa monipuolisen liikkumisen kehittävän lapsen koordinaatiokykyä ja ylipäättään suhdetta luontoon. (Sivukari 2014.)

4 SEIKKAILUKASVATUS

Tässä luvussa avaamme seikkailukasvatuksen käsitteitä. Kuvailimme seikkailukasvatuksen eri teorioita ja ominaisuuksia. Kerromme suomalaisen seikkailukasvatuksen historiasta ja tutkimuksista. Lisäksi nimeämme erilaisia seikkailukasvatuksen toimijoita sekä hyvän seikkailukasvatusohjaajan ominaisuuksia.

4.1 Seikkailukasvatus käsitteenä

Usein Suomessa seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan käsitteet voivat mennä sekaisin, sillä niitä ei ole määritelty tarkasti ja nimityksiä käytetään osin päällekkäisinä (Lindholm & Väisänen 2010, 195). Haasteelliseksi käsitteiden erottamisen toisistaan tekee niiden välisten rajojen ja määritelmien häilyvyys. Tässä opinnäytetyössä käytämme käsitettä *seikkailukasvatus* auttaessamme Paukkulaa kehittämään leirikoulunsa sisältöjä. Seikkailukasvatus-käsitettä on käytetty opinnäytetyömme lähdekirjallisuudessa eniten kuvaamaan kasvatuksellista seikkailutoimintaa. Olemme koonneet erilaisia määritelmiä seikkailukasvatuksesta eri asiantuntijoilta ja näiden avulla rakennamme kokonaiskuvaa käsitteelle.



KUVA 1. Elämys- ja seikkailupedagogiikka osana toiminnallisia menetelmiä (Karppinen & Latomaa 2015, 55.)

Karppisen ja Latomaan (2015, 55) mukaan seikkailukasvatus on osa seikkailupedagogiikkaa, joka puolestaan on osa elämyspedagogista kokonaisuutta (Kuva 1). Seikkailupedagogiikkaan kuuluu esimerkiksi kasvatuksellinen, terapeuttinen, opetuksellinen sekä liikunnallinen osa-alue. Seikkailupedagogiikka-käsitettä ei ole käytetty Suomessa juurikaan aiemmin, joten kyseessä on uusi tapa määritellä tavoitteellista seikkailutoimintaa. Seikkailupedagogiikka on laaja ja kattava käsite, mutta käytämme työssämme seikkailukasvatus-käsitettä, sillä se on Suomessa tunnetumpi ja enemmän käytetty. Yhtä termiä käyttäessä tekstin lukeminen ja kokonaisuuden hahmottaminen helpottuvat.

Karppinen ja Latomaa (2015, 47) käyttävät käsitteitä elämyksellinen seikkailupedagogiikka ja seikkailullinen elämyspedagogiikka, joiden eroa on vaikea määritellä. Oleellisin ero seikkailupedagogiikan ja elämyspedagogiikan välillä on se, että seikkailua ei tarvitse eikä sitä voi kaikilta osin suunnitella etukäteen. Elämyspedagogisessa tavassa korostuu toiminnallisten, laaja-alaisten ja maltillisten kasvatusten menetelmien käyttö, eikä niinkään jännittävä fyysinen seikkailu.

Kokljuschkinin mukaan Suomessa seikkailutoimintaa ovat seikkailukasvatus, seikkailuterapia, elämyspedagogiikka, sekä toiminnallinen ja kokemuksellinen oppiminen. Kaikkia edellä mainittuja yhdistää toiminta, elämys ja kokemus. (Kokljuschkin 1999,

30–31.) Kokemus rakentuu elämyksestä ja merkityksestä. Elämys on tunne, joka kuvaa kokemuksen koskettavuutta. Merkitys taas kuvaa kokemusta käsitteenä. Kun elämykselle annetaan merkitys, syntyy kokemus eli merkityksenanto. Kokemuksen voi ajatella, miettiä ja kertoa toisille. (Karppinen & Latomaa 2015, 68–69.)

Karppinen (2010, 119) rajaa seikkailukasvatuksen käsitteen tarkoittamaan seikkailupainotteista elämyspedagogiikkaa, jonka muita elämyskasvatuksen menetelmiä ovat esimerkiksi draamapedagogiikka, ympäristökasvatus, leirikoulu, erä- ja luonto-opetus ja useat kesäleiri- ja 4H-toiminnot. Näiden yhteinen tekijä on erilaisten elämysten ja kokemusten avulla tapahtuva kasvatus.

Myös KOTA ry:n (ks. 4.3) mukaan seikkailukasvatustoiminnan tärkein tarkoitus on elämysten ja kokemusten kautta oppiminen. Järjestön mukaan toiminnasta seikkailukasvatuksellisen tekee tavoitteellisuus, tietoisuus, kokonaisvaltaisuus, toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, vuorovaikutteisuus, haastavuus, yllätyksellisyys, turvallisuus sekä vuorovaikutus luonto- ja muun ympäristön kanssa. Edellä mainituista mahdollisimman monen tulee toteutua, jotta seikkailukasvatuksen kriteerit täyttyvät. (Kivelä & Lempinen 2009, 19–20.)

Seikkailukasvatuksen lähtökohtana on käsitys ihmisestä, joka uteliaasti ja aktiivisesti pyrkii etsimään uusia kokemuksia, elämyksiä, oivalluksia, tietoja ja taitoja. Näitä ominaisuuksia sisältävän seikkailukasvatustoiminnan kautta ihminen oppii ja kasvaa. Ihmisen kehitystä pyritään tukemaan muun muassa haasteellisten ryhmätoimintojen, kuten ongelmanratkaisun avulla. Seikkailukasvatus opettaa myös kantamaan vastuuta itseltään, muista sekä luonnosta ja sillä rikotaan arkirutiineja. Näidenkin takia on hyvä saattaa lapset seikkailukasvatuksellisissa leirikouluissa asfalttipihoilta luontoon oppimaan ja oivaltamaan. (Heinonen 1995 10–11; Linnossuo 2007, 204–205).

Josef Koch määrittelee seikkailukasvatuksen sijoittuvan vieraaseen ympäristöön. Kochin mukaan seikkailutoiminnan erityispiirre on se, ettei siitä halua kieltäytyä. Henkinen suunnittelu ja harkinta ovat tärkeitä suorittaa ennen fyysisen toiminnan aloittamista. Koch nimeää seikkailutilanteen aineksiksi ennalta-arvaamattomuuden ja välittömyyden. Seikkailukasvatuksessa on mahdollisuus mielekkääseen ryhmäkokemukseen, jossa uudet tilanteet vaativat rohkeutta ja vaativat ryhmän yhteistyötä. Seikkailukasva-

tuksessa on tarkoituksena löytää tasapaino turvallisuuden ja kontrollin sekä arvaamattomuuden ja itsensä voittamisen välillä. (Telemäki 1998a, 19.) Tasapaino näkyy myös Rädyn (2011, 34) väittämässä, jonka mukaan ihmisellä on kaksi puolta. Toinen puoli hakee rauhaa ja stressitöntä elämää. Toinen puoli puolestaan haluaa kokea ja oppia uutta, hakea haasteita ja elämyksiä sekä toteuttaa itseään ja kehittyä ihmisenä.

Seikkailukasvatustoiminnan turvallisuudella on kolme eri näkökulmaa: fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Fyysinen turvallisuus on sitä, että keho ja varusteet säilyvät suurimmalta osin kunnossa. Kipua, vammoja ja vaurioita vältetään parhaan mukaan. Psykkisessä turvallisuudessa korostuvat turvan ja hallinnan kokeminen sekä pelon ja traumojen välttäminen. Sosiaalinen turvallisuus puolestaan on hyvinvoinnin kokemista sekä turvaa tuottavan aseman säilyttäminen suhteessa ryhmään. Tärkeää on myös välttää riippuvuutta ja eristymistä. (Kivelä & Lempinen 2009, 24.)

Jotta elämyksestä tulee seikkailukasvatuksellista, se tulee purkaa eli *reflektoida*. Muutoin toiminta jää irralliseksi kokemukseksi, eikä välttämättä opeta mitään. Itsensä arviointi, reflektointi sekä onnistumisten ja kehittämisen paikkojen huomaaminen mielle-tään usein seikkailun toteutuksen jälkeiseksi vaiheeksi, joka vaatii pysähtymistä, rauhoittumista ja pohdintaa. Mahdollisuudet kasvatuksellisiin tilanteisiin nousevat kuitenkin esiin koko toiminnan ajan. Ohjaajan tulee vain huomata tilanteet ja tarttua niiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Reflektoinnin voi toteuttaa monin eri keinoin, esimerkiksi keskustelemalla, kirjoittamalla tai taiteen avulla. (Räty 2011, 80.)

Reflektion käsite tulee kognitiivisesta psykologiasta sekä konstruktiiivisista ja kokemuksellisista oppimiskäsityksistä. Kyseessä on niin sanottu mieleen palauttamisen ja järkeilyn prosessi, jossa oppija tarkkailee ja käsittelee jatkuvasti kokemuksiaan. Näin hän voi rakentaa uutta tietoa ja saada uusia näkökulmia aikaisempiin tietoihinsa. Oleellista reflektoinnissa on se, että osallistuja saa ilman ulkoista kontrollia sekä suhteessa itseensä ja ryhmään antaa merkityksen kokemalleen elämykselle. Tässä korostetaan niin osallistujan omaa vapaata kokemusta kuin ryhmän keskinäistä vuorovaikutustakin. (Karppinen & Latomaa 2015, 49; Kivelä & Lempinen 2009, 25.)

Toiminnan kokemusten purkaminen auttaa kokemusten siirtämistä arkipäivään, jolloin toivotut kasvatukselliset vaikutukset saadaan aikaiseksi (Karppinen & Latomaa 2015,

49). Tätä siirtovaikutusta kutsutaan nimellä *transfer*. Transferia tapahtuu, kun ohjattava pystyy yleistämään reflektion avulla yhdessä tilanteessa oppimansa asian toiseen, erilaiseen tilanteeseen. Esimerkiksi lapsi voi joutua haastavaan tilanteeseen kalliolaskeutumisessa korkean paikan pelon takia. Voitettuaan pelkonsa sekä transferin ansiosta lapsi saa itseluottamusta ja toimintamallin ongelmatilanteessa selviämiseen arkielämässään. Seikkailukasvatuksen avulla lapsi siis pääsee kehittämään itsetuntoaan ja taitojaan monipuolisesti. (Clarke 1998, 72; Karppinen 2010, 120.)

4.2 Historia ja asema Suomessa

Seikkailukasvatuksen juuret ovat pitkällä historiassa, sillä seikkailua ja elämystä kasvatuksellisessa tarkoituksessa on käytetty jo tuhansia vuosia. Seikkailukasvatus on kehittynyt jatkuvasti vuosisatojen aikana ja sen asema on vahvistunut vuosi vuodelta. Käsitteenä seikkailukasvatus on kuitenkin suhteellisen uusi. (Telemäki 1998b, 1-2.)

Elämys-käsitettä ei ole kaikissa valtakielissä ja muiden kielten vastinetta käsitteelle onkin vaikeaa löytää. Saksan kielessä elämys-käsite on *erlebnis*, englannissa *experience* ja ruotsissa *upplevelse*. Suomen kieleen käsite on tullut luultavasti suorana käännöksenä ruotsin kielestä. Elämyspedagogiikka (Erlebnispädagogik) yhdistetään usein lähinnä saksalaiseen ja hahnilaiseen perinteeseen, kun taas seikkailukasvatuksesta (Adventure Education) puhutaan mieluummin englanninkielisellä alueella (Telemäki 1998a, 20). Tietoa elämys- ja seikkailupedagogiikasta on usein vaikeaa löytää, sillä käsitteet ovat olleet joka kielessä erilaisia ja vasta hiljattain on alettu puhua yhdestä samasta käsitteestä. (Väyrynen 2010, 21–22.)

Euroopan tunnetuin elämys- ja seikkailupedagogiikan kehittäjä on saksalainen Kurt Hahn. Hahn ei ole luonut yhtenäistä kasvatusteoriaa, vaan ottanut vaikutteita niin Platonin, Lietzin kuin Sokrateenkin ideologioista. Hahnilaisen kasvatuksen arvoperusta on pää, sydän ja käsi eli tieto, tunne ja toiminta. Oppiminen tapahtuu näiden kaikkien kautta. Edellä mainituissa arvoissa korostetaan osallistumista, vastuuta, myötätuntoa ja suvaitsevaisuutta. Hahnin mukaan tärkeää on oppia kyky muuntamaan tunteet aidoiksi teoiksi ja luottamus itsensä voittamiseksi. (Telemäki 1998b, 17,19.)

Suomessa seikkailutoiminnalla on pitkä historiansa. 1800-luvun lopulla erilaiset nuori-soliikkeet, kuten kristilliset ja raittiusliikkeet saivat alkunsa. 1900-luvun alussa oli erilaisia järjestöjä, jotka veivät ihmisiä luontoon ja nykymuotoisiin seikkailuihin, vaikkei sitä nimitettykään seikkailukasvatukseksi. Nuorisotyön keskeisiksi menetelmiksi tulivat siis suunnitellummat retket ja leirit. Kuitenkin talvi- ja jatkosodan aikana retki- ja leiritoiminta väheni huomattavasti. Sotien aikana erätaitoja käytettiin hengissä pysymiseen. 1950-luvulla leiritoiminta politisoitui. Moderni seikkailukasvatus rantautui Suomeen vähitellen 70–80-luvuilla. Vasta 1990-luvulla seikkailukasvatus löydettiin uudelleen, jolloin opetusministeriöllä oli tärkeä merkitys sen synnylle ja kansainvälistymiselle. Opetusministeriö tuki alan toimijoita ja ulkomaanmatkailua. Elämyspedagogiikka-käsitteestä alettiin Suomessa puhua ensimmäisen kerran samana vuosikymmenenä, jolloin Matti Telemäki (1995) esitteli Kurt Hahnin ajatuksia. (Karppinen 2005, 31; Karppinen & Latomaa 2015, 91–92, 94, 101, 274; Nieminen 1999, 81.)

Seikkailutoiminta on Suomessa suosittua, sillä Suomen ainutlaatuinen luonto ja neljä vuodenaikaa antavat monipuoliset mahdollisuudet luonnossa toimimiseen. Hiljaisuus, turvallisuus, rauha ja luontoa kunnioittava toiminta yksin tai ryhmässä ovat ominaista suomalaiselle seikkailupedagogiikalle (Karppinen & Latomaa 2015, 288). Suomen jokamiehenoikeudet mahdollistavat monipuolisen ja vapaan luonnossa liikkumisen muihin maihin verrattuna, mikä on suuri vahvuus. Esimerkiksi Pohjoismaihin verrattuna muissa EU-maissa on rajoitetummat liikkumisoikeudet luonnossa. Osassa EU-maista tulee kysyä maanomistajalta lupa yksityisillä alueilla liikkumiseen. (Luonnossa 2012.)

Suomessa seikkailukasvatusta ei ole tutkittu paljoa. Seikkailutoiminnasta kaivataan systemaattista, monitieteellistä, teoreettista ja empiiristä tutkimusta. Tutkimukset auttavat kehittämään ja päivittämään seikkailukasvatusta ja sen toimintaa. Uusien tutkimusten ansiosta näkökulmat laajenisivat, sillä tällä hetkellä asiantuntijaryhmä on varsin pieni. Lähdekirjallisuutta lukiessa voi huomata osan teoksista lainaavan toisiaan. Suomessa seikkailukasvatuksesta on tehty yliopisto- ja korkeakoulutasoisia pro gradu- ja opinnäytetöitä, mutta vain yksi tieteellinen väitöskirja. (Karppinen. 2010, 10.) Karppisen ja Latomaan (2015, 8) mukaan seikkailukasvatuksen kehittymisen uhkana on juuttua paikoilleen, ellei alan kehittämisen ja tunnetuksi tekemisen tueksi saada selkeämpää käsitteellistä jäsenystä ja tutkimusta toiminnan vaikutuksesta ja merkityksestä. Osa esimerkiksi voi pitää seikkailukasvatusta ympäristökasvatuksen osana (Bates yms. 2006, 14).

4.3 Suurimmat toimijat

Suomessa seikkailukasvatusta toteutetaan useissa eri organisaatioissa. Näitä ovat esimerkiksi järjestöt, koulut sekä nuorisokeskukset. Järjestäytynyt seikkailukasvatus on levinnyt ympäri maailmaa erilaisten järjestöjen ja liikkeiden kautta. Tunnetuimpia järjestöjä ovat muun muassa Partio, Outward Bound, Avartti ja 4H. Suomessa suosituimpia liikkeitä ovat Partio ja 4H. Jokaiselle neljälle järjestölle ominaista on kansainvälinen yhteistyö. Järjestöt, koulut ja nuorisokeskukset ovat toiminnallaan osaltaan auttaneet seikkailukasvatuksen vakiintumista käsitteenä ja menetelmänä. Yksi keskeisimmistä seikkailukasvatuksen kehittäjä- ja tutkijajärjestöistä on KOTA ry.

Partio perustettiin 1907 englantilaisen Robert Baden-Powellin johdosta. Suomi oli ensimmäisiä partiomaita, sillä maahamme perustettiin partioryhmiä vuonna 1910. Ensin partio oli suunnattu vain pojille, mutta se laajeni nopeasti myös tyttöjen harrastukseksi. Elämykset luonnossa, tasa-arvo sekä vastuun antaminen nuorille ovat partion perusasioita, jotka ovat säilyneet samoina perustamisesta saakka. Tällä hetkellä Suomessa toimii yhteensä 750 yhteis-, tyttö- ja poikalippukuntaa. Partion toiminta on hyvin monipuolista ja jäseniä on mukana vuosittain yli 65 000. (Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry 2015a+b.)

4H-toiminta käynnistettiin 1900-luvun alussa Yhdysvalloissa. Toiminnan tavoitteena oli tarjota nuorille käytännön yrittämisen, työnteon ja arkielämän taitoja. Tarkoituksena oli auttaa nuoria työllistymään maaseuduilla antamalla tietoa maatalouden nykyaikaisista työmenetelmistä. Pian toiminta laajeni myös puutarha-, leivonta- ja ompelukerhoiksi. Suomen ensimmäinen 4H-yhdistys perustettiin 1920-luvun puolivälissä. Perusideologiaksi on muodostunut tekemällä oppiminen ja arvopohjana toimivat neljä H-kirjainta, eli harkinta, harjaannus, hyvyys ja hyvinvointi. Nykyajan 4H-toiminnassa annetaan valmiuksia aktiiviseen kansalaisuuteen, työelämään ja yrittäjyyteen. (Suomen 4H-liitto 2014a+b.)

Outward Boundin pääperustaja oli Kurt Hahn yhdessä Jim Hoganin ja Lawrence Holtin kanssa. He perustivat ensimmäisen Outward Bound -koulun 1940-luvun alussa. Outward Bound Trust -säätiö perustettiin 1946 ja järjestön kaikkien koulujen ja keskus-ten toimintaa koordinoiva ja avustava Outward Bound International vuonna 1997. Jär-

jestö tarjoaa kasvatuksellista ja koulutuksellista toimintaa, joka perustuu elämyspedagogiikkaan. Toiminnassa korostuvat Hahnin pedagogiikan neljä elementtiä, eli fyysinen harjoitus, projekti, retket ja pelastuskoulutus. Outward Bound on levinnyt kaikkiin maanosiin ja yli kolmeenkymmeneen maahan, Suomeen se on tullut vuonna 1993. (Outward Bound Finland ry 2015a+b.)

Avartin taustalla on Kurt Hahnin ja Edinburghin herttua prinssi Philipin vuonna 1956 perustama The Duke of Edinburgh's Award -ohjelma. Suomeen Avartti-toiminta saapui vuonna 1999. Avartissa hyödynnetään vanhoja harrastuksia tai aloitetaan uusia. Tarkoituksena on sekä kehittää että testata taitojaan. Avartissa kilpaillaan vain itseään vastaan. Kolmiportainen ohjelma koostuu pronssi-, hopea- ja kultatasoista. Jokaiseen tasoon kuuluu eri osa-alueita, joita ovat retki, toiminta, liikunta, vapaaehtoistyö sekä kultatassolla projekti. Nykyään ohjelmaan osallistuu vuosittain miljoona nuorta yli 130 maassa. (Avartti 2015a+b+c.)

KOTA – Lasten ja nuorten hyvinvointi ry on Turussa toimiva yleishyödyllinen asiantuntija- ja kansalaisjärjestö, joka perustettiin vuonna 1991. Järjestön kehittämishankkeita rahoittavat Raha-automaattiyhdistys sekä eri ministeriöt. KOTA ry:n tehtävänä on edistää tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja perheiden arjen hallintaa kehittämällä ja soveltamalla seikkailukasvatuksen menetelmiä. (KOTA ry 2015.)

Suomessa nuorisokeskustoiminta alkoi 1982. Suomen nuorisokeskusyhdistys ry eli valtakunnallisten nuorisokeskusten yhteistyöorganisaatio on toiminut vuodesta 1993 ja sen toimisto sijaitsee Hostel Suomenlinnassa. Suomenlinnan toimipisteen lisäksi nuorisokeskuksia on kymmenen ympäri Suomea. Nuorisokeskuksissa järjestetään leiri- ja luontokoulutoimintaa sekä nuorisotoimintaa, jonka tarkoituksena on nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen edistäminen. Nuorisokeskukset voivat toimia myös nuorisotyön kehittämiskeskuksina. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011a+b.)

Koulut tilaavat leirikoulut usein nuorisokeskuksilta. Leirikoulut järjestetään luokkahuoneen ulkopuolella, yleisimmin luontoympäristössä. Seikkailla voidaan myös kaupunki- ja luokkahuoneympäristöissä. Louhelan (2010, 155) mukaan luontoympäristöllä on kuitenkin todettu olevan terapeuttisia vaikutuksia. Nykypäivän maailmassa kokemuksellinen oppiminen on erityisen tärkeää kaupungistumisen ja teknologistumisen takia. Seik-

kailukasvatuksen avulla lapset ja nuoret saavat työkaluja arjenhallintaansa. Leirikouluissa oppilaat pääsevät kokemaan ja oppimaan asioita, joita he eivät kohtaa koulumaailmassa, kuten erilaisia erätaitoja.

Seikkailukasvatus on erilainen tapa oppia ja sitä voidaan hyödyntää koulussa myös muuten kuin leirikoulujen muodossa. Louhela (2010, 159) perustelee vaihtoehtoiset opetusmenetelmät tärkeiksi, sillä lapsen hermoverkosto kehittyy liikkumalla ja samaa hermoverkostoa lapsi käyttää akateemisten taitojen opetteluun kouluikäisenä. Karppisen ja Latomaan (2015, 49) mukaan oppiminen niveltyy aiemmin opittuun tietorakenteeseen, mikä tekee oppimisesta pysyvämpää ja laaja-alaisempaa. Koulussa seikkailukasvatusta voidaan toteuttaa erilaisten oppiaineiden, kuten matematiikan, äidinkielen ja luonnontieteen yhteydessä. Seikkailukasvatuksen avulla lapsille pystytään paremmin havainnoimaan asioita, kuten käsitteiden elollisen ja elottoman ero, tilan ja lukumäärien hahmottaminen, sekä innostaa luovuuteen erilaisen ympäristön avulla. Lisäksi luokkatretket sekä erilaiset teemapäivät, kuten talviliikuntapäivät voidaan järjestää seikkailukasvatuksellisia. (Kokljuschkin 1999, 35.)

Järjestöjen, nuorisokeskusten ja koulujen lisäksi seikkailukasvatusta järjestetään nuorisotyössä niin kunnalla kuin seurakunnallakin. Sitä voidaan hyödyntää omana työkalunaan myös esimerkiksi lastensuojelutyössä. Seikkailukasvatus on monipuolinen toimintamalli, jota voidaan käyttää laajalla kentällä niin kertaluontoisesti kuin pidempiaikaisestikin.

4.4 Ohjaajan rooli

Seikkailukasvatuksessa käytetään usein erilaista ohjausmenetelmää verrattuna normaaliin ohjaajakeskeiseen ohjaustapaan. Suurin ero seikkailukasvatusohjaajan roolissa verrattuna muihin ohjaajiin on tehdä itsestään tarpeeton (Telemäki 1998b, 57). Tätä voidaan kutsua myös väistyväksi ohjaajuudeksi. Seikkailukasvatusohjaajan toimintatapoihin kuuluvat lisäksi johtajuuden jakaminen, taitojen ohjaaminen ja turvallisuudesta vastaaminen. Ohjaajan huolehdittava turvallisuudesta riskien hallinnalla, turvallisuustaitojen ylläpitämisellä sekä mahdollisuuksien mukaan myös ryhmän vastuuttamisella (Kivelä & Lempinen 2009, 24). Ensisijaisen tärkeää on luoda turvallinen luottamussuhde ohjattavan ja ohjaajan välille. (Kokljuschkin 2000, 58.)

Seikkailukasvatuksessa perehdytään luontevalla tavalla sosiaaliseen vuorovaikutukseen, yhteistyöhön, omien rajojen kokeiluun sekä vastuun ottamiseen. Ohjaajan toimissa väistyvälle ohjaustyyliille ominaisin tavoin hän antaa lapsille mahdollisuuden kokea näitä asioita. Ongelmanratkaisutilanteissa lapsi oppii mielekkäällä tavalla uusia asioita. Opittavia asioita ei väistyvässä ohjaajuudessa tarjota hänelle suoraan, vaan oppiminen tapahtuu löytämisenä ja keksimisenä, jolloin ratkaisut ovat moniulotteisia ja pysyviä oppimistuloksia. (Kokljuschkin 2000, 42, 44.)

Liikuntapedagogi Muska Mosston on kehittänyt opetusmenetelmäluokittelun, jossa ohjaustyyli on jaettu ohjaajan ja ohjattavan kontrollin mukaan. Opetusmenetelmäluokittelu on kehitelty liikunnanohjaamiseen, mutta se on sovellettavissa myös seikkailukasvatukseen. Luokittelussa olevia ohjaustyyliä, joissa vastuu on eniten ohjattavalla, ovat ohjatun oivaltamisen sekä ongelmanratkaisun työtavat. Ohjatun oivaltamisen työtavassa ohjaaja havainnoi, tekee kysymyksiä ja antaa vihjeitä vaihe vaiheelta ratkaisun löytämiseksi. Työtapana voidaan käyttää myös ongelmanratkaisutyöliä, jossa ohjattava etsii itsenäisesti oikeaa ratkaisua, jota he yhdessä ohjaajan kanssa arvioivat. (Varstala 2007, 135.)

Taitava seikkailukasvatustilanteen ohjaaja osaa keskeyttää toiminnan juuri ennen läpimurtoa, jotta osallistujat voivat tarkastella tilannetta. Ilman toiminnan keskeyttämistä onnistumisen hetki menee nopeasti ohi. Ohjaaja voi esimerkiksi metaforan avulla auttaa heitä ymmärtämään, mitä tapahtuu. Karppisen ja Latomaan (2015, 49) mukaan seikkailukasvatustilanne voi metaforallisesti olla kuva osallistujan arkielämän tilanteesta, ja näin seikkailussa opittu voidaan siirtää mielensisäisesti osaksi arkielämää. Taitava seikkailukasvatustilanteen ohjaaja osaa käyttää reflektointia monipuolisesti ja riittävän usein. Reflektointi tekee seikkailusta kasvatuksellisen. (Luckner & Nadler 1997, 34, 43.)

5 KEHITTÄMISPROSESSI

Opinnäytetyössämme keskityimme Haukilahden koulun 9C-luokkalaisten valitsemien ohjelmasisältöjen kehittämiseen seikkailukasvatuksellisemmiksi. Tässä kappaleessa esittelemme kehittämismenetelmiämme, joiden avulla saavutimme opinnäytetyömme tavoitteen. Keskeisimpiä menetelmiä olivat haastattelu ja havainnointi. Kuvailimme kehittämisen prosessin elinkaarta ja esittelemme tuloksia.

5.1 Kehittämismenetelmät

Kanasen (2012, 35) mukaan tutkimusmenetelmien rajat ovat häilyviä. Siksi opinnäytetyömme kehittämisprosessiinkin on vaikeaa nimetä tiettyjä menetelmiä ja lähestymistapoja. Opinnäytetyömme on kehittämistyö. Tässä kappaleessa esittelemme kehittämismenetelmiämme sekä lähestymistapaamme.

Auttaessamme Paukkulaa kehittämään leirikouluun tarkoituksenamme oli tuottaa kehittämisehdotuksia sekä -ideoita, jotka ovat tapaustutkimuksellekin ominaisia lähestymistapoja. Tutkimuksen kohde eli tapaus voi olla esimerkiksi yritys tai sen osa, yrityksen tuote, palvelu, toiminta tai prosessi. Opinnäytetyössämme tapaus oli sekä palvelu että tuote. Leirikoulu on itsessään Paukkulan tarjoama palvelu, mutta sen ohjelmasisällöt ovat tuotteita. Tapaustutkimuksesta poiketen emme tuottaneet uutta teoriaa tai tuotosta, joten kyseessä ei kuitenkaan ollut tapaustutkimus. (Kananen 2012, 34.)

Kehittämisen ja tutkimuksen aiheeseen tulee ensin perehtyä, jotta voi hahmottaa mitä se pitää sisällään kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen voidaan lähteä kehittämään täsmennettäviä kysymyksiä. Nämä kysymykset auttavat tarvittavan tausta-aineiston etsimisessä. Meidän perehdyttyämme seikkailukasvatukseen ja leirikouluun liittyvään aineistoon saimme täsmennettyä opinnäytetyömme aiheita. Saimme kartoitettua Paukkulan lähtötilanteen rehtorin ja työelämäohjaajan haastattelussa. (Moilanen 2014, 52–54.)

Yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä tapaustutkimuksessa ovat haastattelu ja havainnointi, joita hyödynsimme myös omassa kehittämistyössämme. Muita aineistonkeruumenetelmiä, joita käytimme, on kirjallisen aineistojen kuten yrityksen erilaisten raporttien analysointi. (Moilanen ym. 2014, 55.) Kartoitimme Paukkulasta saatua kirjallista aineistoa, kuten kotisivuja sekä leirikoulun ohjelmamenua. Paukkulan kotisivuilla on tietoa organisaatiosta sekä sen tarjoamista palveluista. Ohjelmamenu sisältää leirikoulussa tarjottavat ohjelmasisällöt, joita ei kuitenkaan ole nimikkeitä tarkemmin kuvailtu. (Paukkula 2015c.) Alkukartoituksessa selvitimme, millainen lähtötilanne Paukkulalla oli kehittää leirikoulutoimintaansa seikkailukasvatuksellisemmaksi.

Aineistonkeruumenetelmänä kirjallisten aineistojen lisäksi oli haastattelu. Tarkoituksena ei ollut virallisesti haastatella työelämäkumppania, vaan ennemmin kartoittaa

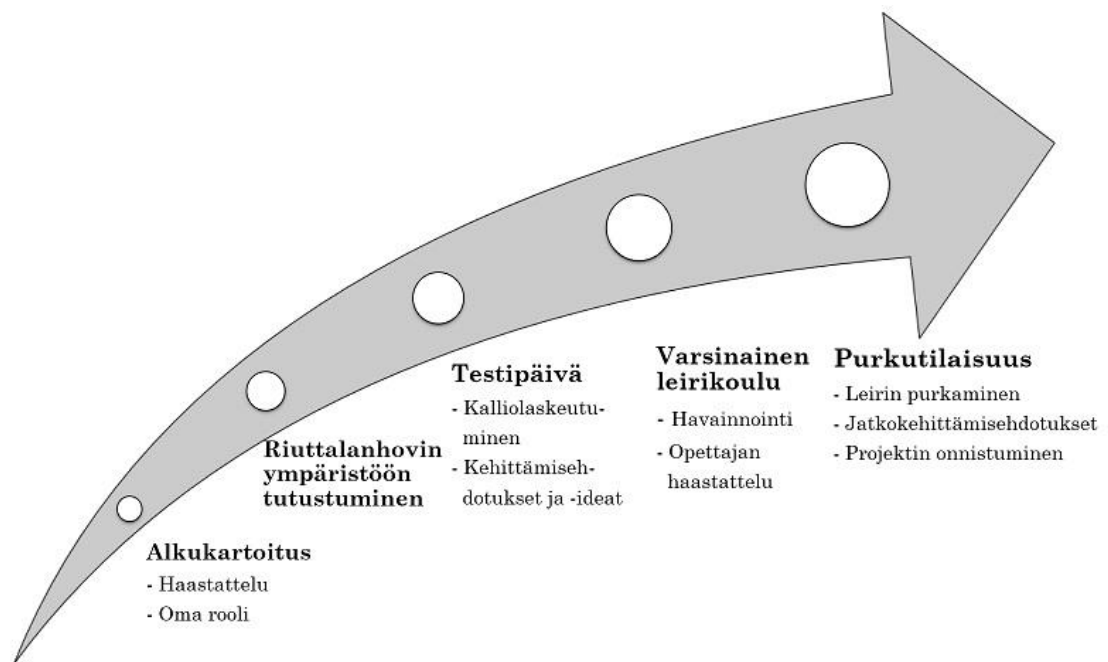
Paukkulan ja sen leirikoulun senhetkistä tilannetta. Tämän takia käytimme menetelmänä strukturoimatonta eli avointa haastattelua, joka muistutti tavallista keskustelua. Haastattelutilanne oli avoin ja luonteva, eikä sillä ollut tarkkaa haastattelurunkoa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 45–46.) Korostimme haastattelun aikana tiettyjä teemoja, kuten seikkailukasvatuksellinen osaaminen sekä leirikoulujen sisällöt. Haastattelimme Paukkulan rehtoria, työelämäohjaajaamme sekä leirikoulussa olleita opettajia. Leirikoulun päättyessä haastattelimme opettajia leirikoulun onnistumisen näkökulmasta.. Haastattelujen pohjalta saimme kehittämisideoita, joita esittelimme työelämälle.

Observointia eli havainnointia voidaan pitää erinomaisena välineenä kehittämisprosessien käytännön tapahtumien tarkasteluun tutkivalla otteella (Anttila 2007, 118). Havainnoinnin muotoja on erilaisia, esimerkiksi suora, epäsuora, piilo- sekä osallistuva havainnointi. Suoralla havainnoinnilla tarkoitetaan havainnointia, jossa tutkija seuraa ilmiöön liittyviä tapahtumia paikan päällä havainnoinnin kohteen ollessa tietoinen havainnoinnista. Piilohavainnoinnissa havainnoinnin kohde ei ole tietoinen havainnoinnista. Epäsuorassa havainnoinnissa kohde on tietoinen havainnoinnista, mutta havainnoija on kohteeltaan piilossa esimerkiksi peili-ikkunan takana. Osallistuvassa havainnoinnissa havainnoija on fyysisesti läsnä havainnoitavassa tilanteessa ja usein tutkija osallistuu toimintaan itsekin. Tässä havainnointitavassa etuna on havainnoijan pääsy syvemmin ilmiön olemukseen. (Kananen 2012, 94–95; Moilanen ym. 2014, 54.)

Tarkoituksenamme oli havainnoida ohjausta ja aktiviteettien seikkailukasvatuksellisuutta sekä testipäivässä että varsinaisessa leirikoulussakin antaaksemme Paukkulalle lisää kehittämis ehdotuksia. Havainnointi oli informatiivisin käyttämistämme kehittämismenetelmistä, sillä saimme sen avulla eniten tietoa kehittämis ehdotuksiamme varten. Testipäivässä osallistumalla itse toimintaan havainnointimme oli osallistuvaa havainnointia. Varsinaisessa leirikoulussa käytimme suoraa havainnointia sekä osallistavaa havainnointia. Ohjaajat ja leirikoululaiset tiesivät, että havainnoimme ohjaajia ja ohjelmaa, mikä helpotti havainnointityylin vaihtamista tarpeen mukaan. Melonnassa, kalliolaskeutumisessa ja tiimitoiminnassa olimme enemmän toiminnassa mukana, jolloin havainnointi oli osallistavaa havainnointia. Emme osallistuneet kaikkiin ohjattuihin toimintoihin, jolloin pystyimme käyttämään suoraa havainnointia seuraamalla aktiviteetteja sivusta. Näitä aktiviteetteja olivat esimerkiksi improvisaatio ja aarteenetsintä.

Kehittämisideoiden antaminen ja tiivis yhteydenpito työelämään pitkin prosessia tuki opinnäytetyön tavoitteen saavuttamista. Näiden avulla kehitystä tapahtui koko prosessin ajan. Vaikka kehittämisprosessimme kesti verrattain lyhyen aikaa, jatkuva kehittäminen mahdollisti sen, että näimme kehittämisideoiden toteutumisen käytännössä. Nähtyämme kehittämisideat toteutettuna leirikoulussa pystyimme antamaan näistäkin vielä uusia kehittämis ehdotuksia.

5.2 Elinkaari ja tulokset



KUVA 2. Kehittämisprosessin elinkaari

Kehittämisprosessi kesti reilun puoli vuotta (Kuva 2), jonka aikana tarkoituksenamme oli auttaa Paukkulaa kehittämään leirikoulutoimintaansa entistä seikkailukasvatuksellisemmaksi. Tapasimme yhteistyötahoa useasti ja kartoitimme Paukkulan leirikoulutoiminnan lähtötilanteen. Vierailimme Riuttalanhovin toimintaympäristössä sekä osallistuimme siellä järjestettävään testipäivään. Havainnoimme aktiviteettien seikkailukasvatuksellisuutta niin leirikoulussa kuin testipäivässäkkin. Havaintojen ja haastattelujen pohjalta annoimme kehittämis ehdotuksia. Kehittämistuloksia sekä -ideoita syntyi koko kehittämisprosessin ajan. Leirikoulun jälkeen pidimme purkukeskustelun, jossa kerroimme havainnoistamme sekä keskustelimme jatkokehittämisideoista, joita Paukkula voi hyödyntää myös tulevissa leirikouluissa. Paukkulan leirikoulun kehittäminen on jatkuva prosessi, joka jatkuu opinnäytetyömmekin jälkeen.

5.2.1 Alkukartoitus

Suunnitteluprosessissa keskityimme Paukkulan leirikoulutoimintaan sekä leirikoulun ja seikkailukasvatuksen teoriaan tutustumiseen. Kartoitimme lähtötilannetta, taustaa ja tarvetta haastatteleamalla Paukkulan rehtoria sekä työelämäohjaajaamme eli Paukkulan opinto-ohjaajaa. Haastatellessamme Paukkulan rehtoria ja opintojenohjaajaa luulimme leirikoulun tarjoavan vain niin sanottua viihteellistä seikkailutoimintaa. Haastattelun aikana rehtori kertoi myös omasta suhteestaan seikkailukasvatukseen ja elämyspedagogiikkaan ja huomasimmekin ohjaajilla olevan ammattitaitoa seikkailukasvatuksesta sekä halua kehittää leirikoulua siihen suuntaan.

Alkutilanteessa emme tienneet Paukkulan seikkailukasvatuksellisuudesta aiemmin, sillä kirjallista materiaalia leirikoulun sisällöistä ei ollut. Haastattelun tarkoituksena oli tutustua leirikoulun sisältöihin. Haastattelussa kävi ilmi myös, ettei esimerkiksi turvallisuussuunnitelmaa oltu silloin vielä tehty. Haastattelun perusteella saimme näkemyksen leirikoulun toteuttamisesta sekä senhetkisestä tilanteesta ja toimintatavoista.

Annoimme jo haastattelussa kehittämisideoita seikkailukasvatuksellisempaan leirikouluun. Kartoitimme myös olivatko järjestäjät kysyneet leirikoulun osallistujien toiveita ja tavoitteita muuten, kuin tarjoamalla mieleistä ohjelmasisältöä. He eivät olleet aiemmin ajatelleet kyseistä vaihtoehtoa. Paukkulasta lähetettiin ennakkokartoitus opettajalle ryhmän tavoitteista ennen leirikoulun järjestämistä.

Leirikoulua varten lähetettävän kyselyn pohjalta selvisi, että luokka on hyvin kahtiajakautunut tyttöihin ja poikiin. Opettajan mukaan muutamat pojat ovat dominoivia persoonia, jotka vaikuttavat ryhmään niin hyvällä kuin huonollakin tavalla. Tytöt ovat opettajan mielestä hyvin kypsiä ja osan mielestä pojat käyttäytyvät lapsellisesti. Luokan oma toive leirikoulun suhteen oli ryhmän jako ohjelman aikana sekaryhmiin, eli tyttöjä ja poikia samoihin ryhmiin. Opettaja asetti leirikoulun tavoitteiksi toisten kunnioittamisen sekä yhdessä toimimisen. Ryhmässä oli havaittavissa opettajan omien sanojen mukaan sooloilua. Siksi hänen mieleistään palautteen antaminen ja vastaanottaminen olivat opettelemisen arvoisia asioita leirikoulussa.

Toiveena oli myös puhelinten kerääminen pois ohjelman ajaksi, jotta luokka ei käyttäisi puhelimia koko ajan. Leirikoulussa oppilaat huolehtivat itse etteivät käyttäneet puhelimia ohjelmien aikana ja jättivät ne esimerkiksi huoneisiinsa. Keskeisin tavoite oli hauskanpito yhdessä. Oppilaat toivoivat, että kaikki saataisiin mukaan yhteishenkeen, jotta hyvä tunnelma säilyisi myös leirikoulun jälkeen. Leirikoulu oli luokan viimeisiä yhteisiä hetkiä, joten oppilaista oli tärkeää, että kaikki osallistuisivat toimintaan.

Vierailimme helmikuun alussa Riuttalan leirikeskuksessa yhdessä rehtorin, työelämäohjaajamme sekä kulttuurituottajan eli leirikouluvastaavan kanssa. Tutustuimme eri aktiviteettien toimintaympäristöihin, kuten kiipeilykallioon ja melontapaikkaan. Lisäksi saimme tutustua Riuttalanhovin kiinteistöihin ja sisätiloihin. Vierailulla keskusteltiin paljon tulevan leirikoulun järjestämisestä. Paukkulan työntekijät hyötyivät vierailusta, sillä se selkeytti kokonais kuvaa asioista, joita tuli vielä tehdä ennen leirikoulua. Vierailulla korostui entisestään leirikoulun ohjelmanumeroiden sisältöjen auki kirjoittamisen tarve niin markkinoinnin kuin ohjaamisenkin näkökulmasta. Käynti auttoi myös meitä hahmottamaan leirikoulun kokonaisuutta.

5.2.2 Testipäivä

Toteutusvaiheessa osallistuimme testipäivään, eli kokeilimme kalliolaskeutumista pienryhmässä ennen varsinaista leiriä. Testipäivällä tarkoitamme maaliskuussa 2015 järjestettyä aktiviteettien kokeilupäivää, jossa tarkoituksenamme oli havainnoida sisällön seikkailukasvatuksellisuutta. Olimme yhdessä Paukkulan kanssa ideoineet testipäivän järjestämisen. Testipäivässä Paukkula pääsi kokeilemaan aktiviteettien ohjaamista ja aikataulutusta ennen varsinaista leirikoulua. Opinnäytetyön tekijöinä pääsimme havainnoimaan sekä antamaan lisää kehittämisideoita tulevaan leirikouluun.

Testipäivämme alkoi tulevan leirikouluohjelman sisällön esittelyllä. Rehtori esitteli lähikohtiaan omalle seikkailukasvatukselliselle osaamiselleen. Hän esitteli yhdysvaltalaisen Project Adventure -organisaation sekä Wilderdom-sivuston harjoitepankin. Project Adventure perustettiin 1971 Massachusettsin osavaltiossa Outward Bound -liikkeen vaikutuksesta. Organisaatio tarjoaa elämyksellistä toimintaa ja työpajoja eri ikäryhmille ja organisaatioille. Rehtori kartoitti testipäivään osallistujien aiempia köysitoimintakokemuksia, joiden perusteella hän sai käsityksen ryhmän taidoista. Lisäksi hän kartoitti

osallistujien kokemuksia seikkailukasvatustoimintaan liittyen. Aamun aikana orientoituumme tulevaan päivään ja sen sisältöön. (Project Adventure 2015a+b.)

Tavoitteena oli kokeilla useampia leirikoulusisältöjä, mutta sää ja aikataulu rajoittivat toimintamahdollisuuksia ainoastaan kalliolaskeutumiseen. Laskeutumiseen osallistui lisäksi kuusi muuta henkilöä. Ohjaajina toimivat Paukkulan rehtori ja työelämäohjaajamme, jotka ohjasivat aktiviteetteja myös varsinaisessa leirikoulussa.

Kalliolaskeutumisen aikana havainnoimme seikkailukasvatuksellisuutta, johon kuuluu muun muassa toiminnan turvallisuus, toiminnan sujuvuus, ohjaajien rooli ja reflektointi. Laskeutumisen sujuvuuden kannalta päätettiin järjestää kaksi laskeutumispistettä. Ohjaajat suunnittelivat myös kalliolaskeutumisen ohelle järjestettävää Via Ferrata -rataa, myös vähentämään odottelu aikaa kallion päällä. Via Ferrata -rata on rakennettu etenemisympäristö, jossa liikutaan eri korkeuksissa, esimerkiksi voidaan kiivetä kalliota ylöspäin askelmien avulla. Etenijä on koko ajan kiinni köydessä tai vaijerissa valjaissa olevien sulkurenkaiden avulla. Kalliolla on mahdollista myös kalliokiipeillä. Tällaisten köysiharjoitteiden tarkoituksena on välttää liiallista odottelua ennen omaa laskeutumisuoroa. Tässä leirikoulussa ne olivat kuitenkin tarpeettomia pienten ryhmäkokojen vuoksi, mutta niitä voidaan hyödyntää tulevilla leirikouluilla.

Laskeutumisen jälkeen kokoonnuimme takaisin sisätiloihin purkamaan kokemuksia. Reflektoinnin yhteydessä ohjaajat halusivat kuulla koko ryhmän kehittämis ehdotuksia. Testipäivään osallistuneelta ryhmältä nousi esiin ohjeistamisen selkeyttäminen sekä kannustuksen ja huumorin käyttö. Ohjeet olivat kattavat ja selkeät, mutta ensimmäistä kertaa laskeutumista kokeilleet olisivat kaivanneet lisää ohjeita laskeutumistekniikkaan liittyen. Huumori koettiin hyväksi keinoksi luoda vapautunut ilmapiiri. Huumorin käytössä pitää olla kuitenkin tarkkana, sillä vitsit esimerkiksi laskeutumisvarusteista ja niiden kestävydestä eivät välttämättä luo turvallista tunnetta toimintaa kohtaan. Ryhmä antoi paljon positiivista palautetta ohjaajien kannustavasta asenteesta ja rohkaisevista kommentteista.

Ryhmän ja omien havaintojemme pohjalta lähetimme ohjaajille raportin (Liite 3), jota voitiin hyödyntää varsinaisen leirikoulun toteuttamisessa. Testipäivästä ohjaajat saivat

käsityksen ajankäytöstä sekä muista käytännön asioista. Turvallisuuden suhteen testipäivässä asiat toimivat, sillä ohjaajat olivat päteviä, kokeneita ja he olivat ottaneet kaikki riskitekijät huomioon. Toiminta sujui hyvin ja aikataulun mukaisesti.

5.2.3 Leirikouluun valmistautuminen

Noin kuukautta ennen varsinaista leirikoulua pidimme tapaamisen ohjaavan opettajan ja työelämäohjaajan kanssa. Tapaamisessa kävimme läpi kehittämisprosessin sen hetkisen tilanteen ja mitä kunkin tahon piti vielä tehdä ennen leirikoulua. Purimme testipäivän havaintoja sekä niistä syntyneitä ideoita ja kehittämisen kohteita. Kaikki osapuolet pitivät tapaamista hyödyllisenä sekä suuntaa-antavana. Tapaamisessa selkeytimme rooliamme leirikoulussa sekä opinnäytetyömme aihetta. Kirkastimme tarkoitustamme tarkkailla ennen leirikoulua ja varsinaisessa leirikoulussa ohjelmien seikkailullisuutta ja kasvatuksellisuutta. Työelämäohjaajan mukaan mukanaolomme leirikouluprosessissa aiheutti ulkoista painetta, joka puolestaan rytmitti leirikoulun järjestämistä positiivisesti.

Ennen leirikoulua toivoimme myös saavamme ohjelmien sisältöjen kuvauksen, jonka pohjalta voimme tarkastella muitakin ohjelmia kun kalliolaskeutumista. Testipäivän kehittämisehdotusten lisäksi tapaamisen pohdintojen ja ideoiden pohjalta sovimme lähettävämme huomioistamme erillisen koonnin (Liite 4). Koonnin avulla saimme tuotua ideamme ja kehittämisehdotuksemme selkeämmin esille tavalla, joka hyödytti Paukkulaa mahdollisimman paljon.

Mukana oli meidän vinkkejämme leirikoulujen toimivuuden edistämiseksi. Käytännön asioihin kuuluivat esimerkiksi sään huomioiminen aktiviteeteissä sekä ryhmän yhteisten sääntöjen luominen. Leirikoulua suunnitellessa tulee ottaa huomioon sää, sillä kaikkia aktiviteetteja ei voida suorittaa esimerkiksi sateessa. Ohjaajien tulisikin olla joustavia, jotta aikatauluja voidaan muokata yllättäviin muutoksiin sopiviksi.

Seikkailukasvatuksellisiin kehittämisehdotuksiin (Liite 4) sisältyivät muun muassa ennalta-arvaamattomuus, reflektointi, tarinallisuus, kilpailu, ohjeistaminen sekä orientoituminen. Ennalta-arvaamattomuus ja jännitys kuuluvat seikkailukasvatukseen. (Telemäki 1998a, 19.) Ne motivoivat ja vievät osallistujaa pois omalta mukavuusalueeltaan. Leirikoulusta saadaan yhtenäisempi, jos reflektointi liitetään nuorten elämään ja sen

vaiheisiin. Esimerkiksi 9-luokkalaisten kanssa voidaan juhlistaa peruskoulun päättymistä ja suunnata katseet tulevaisuuteen ja jatko-opiskelupaikkoihin. 6-luokkalaisten ja nuorempien kanssa tarinallisuus on hyvä keino yhdistää aktiviteetit ja reflektointi yhdeksi kokonaisuudeksi. Leirikoulussa hyviä reflektoinnin ja virittäytymisen hetkiä ovat esimerkiksi ohjelmassa olevat aamureippailut sekä iltanuotiot. Kilpailun käyttämistä aktiviteeteissa on hyvä pohtia etukäteen, sillä se voi sekä luoda yhteishenkeä että heikentää sitä. Yksi seikkailukasvatuksen oleellinen piirre on väistyvä ohjaajuus, joka tulisi ottaa huomioon aktiviteettien ohjeistamisessa. Lisäksi ennen leirikoulua henkilöstön tulisi orientoitua seikkailukasvatuksellisen leirikoulun järjestämiseen ja sen tavoitteisiin.

Samaan aikaan lähetimme myös kokoamamme Leirikouluohjelman sisällöt: Mikä tekee sisällön seikkailukasvatukselliseksi? -taulukon (Liite 2), jonka avulla tulimme havainnoimaan leirikoulua. Taulukko antoi myös Paukkulalle mahdollisuuden tarkastella leirikoulunsa seikkailukasvatuksellisuutta ennen sen järjestämistä. Taulukkoon oli koottu erilaisia teemoja: ohjaajan rooli ja ohjausmenetelmät, ryhmän toiminta, kokemuksellinen oppiminen, projekti, reflektio, virittäytyminen sekä turvallisuus. Jokaisen otsikon alla on tarkentavia apukysymyksiä ja huomioita.

5.2.4 Leirikoulu

Olimme mukana toukokuussa 2015 järjestettävässä leirikoulussa havainnoimassa ohjaajien toimintaa ja sisältöjen seikkailukasvatuksellisuutta. Havainnointimme pohjana käytimme kokoamaamme Leirikouluohjelman sisällöt: Mikä tekee sisällön seikkailukasvatukselliseksi?- taulukkoa (Liite 2). Olimme tulostaneet jokaiselle aktiviteetille oman havainnointitaulukon. Tämä mahdollisti sen, että havainnoimme kaikkia aktiviteetteja samoilla kriteereillä.

Saavuimme ensimmäisenä päivänä Riuttalanhoviin hyvissä ajoin ennen leirikoulun alkamista. Olimme paikalla aina ohjatun ohjelman aikaan. Lähdimme Riuttalanhovista samaan aikaan ohjaajien kanssa ennen iltaohjelmia, jotka sisälsivät leiriemännän reflektiotuokioita ja omatoimista ohjelmaa.

Paukkulan ensimmäinen leirikoulu oli kolmen päivän pituinen (Liite 5). Ensimmäinen päivä, maanantai, alkoi leirikoulun avauksesta eli henkilöstön, ohjelman ja ympäristön

esittelystä. Iltapäivällä ohjelmassa oli vuorovaikutustaitojen jalostamista, ilmaisutaidon kehittämistä sekä improvisaatiota. Ilmaisutaito oli hyvä sijoittaa leirikoulun alkuun, sillä ryhmä tunsu toisensa. Luova toiminta laukaisi leirikoulujännityksen sekä paransi yhteishenkeä. Ensimmäinen päivä päättyi omatoimiseen iltaohjelmaan ja saunomiseen.

Leirikoulun esittely sekä ympäristöön ja henkilökuntaan tutustuminen loi tervetulleen ja turvallisen ilmapiirin. Kehittämisideoidemme mukaisesti ohjelma esiteltiin vain päällisin puolin, jotta se säilyi ennalta-arvaamattomana ja jännittävänä. Ryhmälle kerrottiin leirikoulun säännöt sekä kysyttiin ryhmän mielipiteitä ja tiedusteltiin heidän omia ehdotuksia, mitkä olivat myös kehittämisehdotuksiamme (Liite 4). Tämän avulla ryhmää kannustettiin osaltaan osallistumaan leirikoulun toteuttamiseen. Luovan toiminnan ohjelma ei ollut seikkailukasvatuksellista, mutta toteutti samankaltaista kasvatuksellista kaavaa. Molempien tuokioiden jälkeen ohjaaja kävi refleктоivan tunnelmakierroksen osallistujien kokemuksista.

Tiistaiamu alkoi aamureippailulla maastossa, jossa samalla virittäydettiin tulevaan päivään. Aamureippailun aloitus pitkittyi, sillä kaikki oppilaat eivät olleet ajoissa paikalla. Ohjaaja toimi joustavasti ja mukautui hyvin tilanteeseen sekä muutti aikataulua tilanteen mukaan. Aamureippailu koostui lyhyestä luontokävelystä, joka sisälsi hengitysharjoitteen. Harjoitteessa nuoret saivat rentoutua rauhassa ja valmistautua tulevaan päivään. Ohjaaja linkitti harjoituksen oppilaiden elämäntilanteeseen, joka vaatii ajoittain kiireensietokykyä. Tämän jälkeen virittäydettiin päivän ohjelmaan kartoittamalla ryhmän kokemukset kalliolaskeutumisen suhteen ja siihen liittyneet mahdolliset pelot.

Tiistain ohjelmassa oli sekä melontaa, köysitoimintaa että tiimitoimintaharjoitteita, joita havainnoimme seikkailukasvatuksellisesta näkökulmasta. Melonta toteutettiin pienryhmissä siten, että oppilaita oli toisessa ryhmässä seitsemän ja toisessa kahdeksan. Melonnassa käytettiin kahden istuttavaa kanoottia eli inkkarikanoottia. Ennen melontaa ohjaaja kartoitti ryhmäläisten aiempia melontakokemuksia. Siitä huolimatta, että melonta oli suurimmalle osalle ennestään tuttua, he vaikuttivat pääsevän pois omilta mukavuusalueiltaan, sillä tunnelma oli jännittynyt. Omalta mukavuusalueelta poistuminen mahdollistaa elämyksen ja siitä oppimisen. Melonnassa fyysinen turvallisuus oli otettu hyvin huomioon, sillä välineitä oli riittävästi ja turvallisuusohjeistus oli kattava. Ohjeituksessa käytiin läpi turvallisuusasioita, kuten kelluntaliivien käyttö ja turvallinen kanoottiin nouseminen ja siitä poistuminen.

Ohjaajan ohjeistaessa kokeneemmat melojat kanootin peräpäähän hän edesauttoi psyykkisen turvallisuuden toteutumista. Kokemattomammat ja mahdollisesti epävarmemmat melojat saivat turvallisuuden tunteen, sillä heidän ei tarvinnut olla ensimmäisenä vastuussa kanootin ohjaamisesta. Sosiaalisen turvallisuuden tunnetta toi se, että ryhmä sai itse jakautua mieleisiin pareihin. Olimme ennen leirikoulua (Liite 4) kertooneet, että on seikkailukasvatuksen näkökulmasta tärkeää antaa nuorille mahdollisimman paljon tilaisuuksia kokemukselliseen oppimiseen, esimerkiksi antamalla nuorten itse oivaltaa kuinka kanootilla liikutaan. Leirikoulussa he nousivatkin kanootteihin, jonka jälkeen he saivat omatoimisesti kokeilla kuinka kanootti kääntyi ja liikkui. Vähän aikaa melottua ohjaaja kokosi ryhmän yhteen ja neuvoi, kuinka kanoottia ohjataan ja melotaan oikeaoppisesti. Tämän jälkeen oppilaat saivat taas meloa omaan tahtiinsa. Ensimmäisen ryhmän kanssa rantaan noustua pidettiin lyhyt reflektiotuokio. Seuraavan ryhmän kanssa nopea reflektointi pidettiin ennen vedestä nousemista.

Melonnassa vastuu jakautui niin ohjaajalle kuin kanoottipareillekin. Ohjaaja oli vastuussa turvallisuudesta, kun taas melojat omasta toiminnastaan. Ohjaaja toimi väistyvän ohjaustyylin mukaisesti antamalla nuorten itse oivaltaa, kuinka kanootilla liikutaan. Ohjaaja olisi voinut antaa kuitenkin vielä enemmän mahdollisuuksia kokemukselliseen oppimiseen. Hän olisi voinut esimerkiksi kysyä ryhmältä, kuinka he kääntävät kanoottejaan ja vasta sen jälkeen esitellä oikeaoppisen kanootinohjaustyylin. Purkutilaisuudessa ohjaaja toi esille, että hänen vahvuutensa ovat kovat taidot, ja että hänellä olisi vielä kehitettävää pehmeissä taidoissa. Telemäen (1998a, 21) mukaan kovat taidot ovat helposti mitattavia teknisiä taitoja, kuten melominen. Pehmeät taidot puolestaan tarkoittavat organisointiin, ohjeiden antamiseen ja opettamiseen liittyviä taitoja, kuten reflektointi. Pehmeät taidot ovat tärkeä osa seikkailukasvatusta. Melonnan jälkeen olisi hyvä pitää reflektiohetki, jossa kaikki pääsisivät kertomaan tuntemuksistaan ja kokemuksistaan. Leirikoulussa reflektiohetki oli aavistuksen liian lyhyt.

Kalliolaskeutuminen tapahtui Riuttalanhovin kalliolla. Kalliolla on useampi kiipeily- ja laskeutumisreitti. Leirikoulussa laskeutumispisteitä oli kaksi. Toinen laskeutumispiste oli noin 12 metriä korkea ja toinen noin 10 metriä. Korkeampi reitti oli kalliomuodoltaan haastavampi, sillä siinä osa kallionseinämästä oli negatiivisessa kulmassa. Matalammassa laskeutumispisteessä seinämä oli osittain kupera, joten sitä pitkin oli helpompaa laskeutua. Kaksi laskeutumispistettä mahdollisti ryhmän haastamaan itseään,

sillä toinen reitti oli vaativampi kuin toinen. Tämä myös vähensi odotusaikaa, mikä esti liiallisen jännityksen kasvun.

Kalliolaskeutumiseen osallistui 6-8 leirikoululaista kerrallaan. Ohjaajia oli kallion päällä kaksi, opettajat olivat alhaalla kannustamassa. Ennen laskeutumista ohjaajat ohjeistivat välineiden käytön sekä oikeaoppisen valjaiden pukemisen. Ohjaajat tarkastivat laskeutujien valjaat ja sulkurenkaat ennen laskeutumissuoritusta. He auttoivat jokaista laskeutujaa neuvomalla oikean laskeutumistekniikan ja -asennon. Alhaalla tulisi olla myös ohjaaja auttamassa sulkurenkaista ja köysistä irtautumista, sekä kysymässä sen hetken tuntemuksista. Leirikoulussa me toimimme tässä tehtävässä. Ohjelmaan oli varattu paljon aikaa, joten jokainen sai laskeutua useamman kerran.

Kalliolaskeutumisessa suurin vastuu oli ohjaajilla. Varusteiden pukeminen ohjeistettiin selkeästi ja varmistettiin, että kaikki kuulivat ja ymmärsivät laskeutumiseen ja turvallisuuteen liittyvät ohjeet. Tämä edesauttoi fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta. Sosiaalisen turvallisuuden tunnetta laskeutujille toi lähinnä opettajien kannustus kallion juurelta. Ohjaajat kannustivat ryhmää kannustamaan toisiaan. Ryhmä keskittyi enemmän omaan suorittamiseensa kuin toisten kannustamiseen, joten ohjaajat olisivat voineet kannustaa itse vielä enemmän. Kalliolaskeutumisessa on tärkeää seikkailukasvatuksellisesta näkökulmasta tarttua hetkiin, jossa laskeutuja on poissa omalta mukavuusalueelta. Tärkeää on kannustaa ja olla läsnä turvallisena aikuisena. Toimintaa olisi voinut myös pysäyttää ja tarttua onnistumisen hetkeen, sillä se oli nopeasti ohi. Ohjaaja olisi voinut esimerkiksi metaforan avulla havainnollistaa mitä tilanteessa tapahtuu.

Reflektiolle oli varattu laskeutumisen jälkeen aikaa. Reflektiotuokiossa käytiin jokaisen kokemukset ja tuntemukset läpi. Reflektiossa nousi muun muassa esille pelon voittaminen, uuden kokemuksen saaminen. Köysilaskeutuminen oli suurimmalle osalle ennestään vierasta, joten se oli leirikouluohjelmassa eniten elämyksellinen. Nuoret pitivät toiminnasta ja jokainen myönsi jännittäneensä jossain kohdin. Ennen laskeutumista yksi oppilaista ei halunnut osallistua kalliolaskeutumiseen. Toisen ryhmän laskeuduttua hän kuitenkin laskeutui myös itse. Tässä tilanteessa toteutui seikkailukasvatukselle ominaisia piirteitä, eli toiminnasta oli vaikea kieltäytyä sekä omien pelkojen voittaminen.

Tiimitoimintaharjoitteet toteutettiin Riuttalanhovin piha-alueella ja ne koostuivat useista ongelmanratkaisutehtävistä sekä luottamusharjoitteista, joista esittelemme keskeisimmät. Ensimmäisenä tehtiin lämmittelyleikki, jossa ihmiset ottivat toisiaan käsistä kiinni niin että heistä muodostui solmu. Tämä solmu oli tarkoitus avata irrottamatta otetta toisistaan. Leikki vaati yhteistyötä sekä ongelmanratkaisutaitoja.

Seuraavassa ongelmanratkaisutehtävässä oli tarkoitus saada koko ryhmä köyden yli koskematta siihen. Ainoana apuvälineenä oli laudanpätkä. Tehtävä ryhmälle oli haastava ja vaati kaikkien osallistumista. Viimeisenä ongelmanratkaisutehtävänä oli jana-tehtävä, jossa kahden ryhmän piti päästä ruudukossa janan toiselle puolelle tiettyjen sääntöjen puitteissa. Tehtävä oli haastavin ja vaati keskittymiskykyä ja kärsivällisyyttä.

Luottamusharjoituksena toimi sokkona olevan parin ohjaus tiettyä reittiä pitkin. Ryhmän jäsenten oli helppo luottaa toisiinsa, sillä he tunsivat toisensa hyvin. Harjoitteiden välissä oli muutama leikki, joiden tarkoitus oli purkaa energiaa. Energianpurkuharjoitteiden ansiosta oppilailla riitti keskittymiskykyä ongelmanratkaisutehtäviin.

Tiimitoimintaharjoitteissa ohjaaja toimi väistyvän ohjaustyylin mukaisesti. Ohjaaja ohjeisti ongelmanratkaisutehtäviä ja antoi ryhmän oivaltaa itse. Ohjaaja oli kärsivällinen ja antoi tarvittaessa pieniä vihjeitä ratkaisuntekoon kuitenkin liikaa paljastamatta. Vaikka ohjaajalla on väistyvä rooli, olisi tämän tärkeää muistaa myös ryhmän kannustaminen, varsinkin jos ryhmässä itsessään ei ole kannustava ilmapiiri.

Tiistai-iltana leirikouluemäntä piti reflektiohetken iltanuotion yhteydessä. Reflektiossa käytiin läpi kulunutta leirikoulua sekä keskusteliin oppilaiden tuntemuksista. Reflektion aikana ilmeni, että kaikki olivat kokeneet jännityksen tunnetta ja kaikki olivat myös saaneet purkaa kokemuksiaan. Iltanuotiot ovat otollisia hetkiä reflektioille, joten tulevaisakin leirikouluissa olisi hyvä olla leiri-isäntä tai -emäntä vielä illallakin. Leirikouluemäntä koettiin olevan hyvä lisä henkilökuntaan. Leirikouluemäntä toimi apuohjaajana, joka vietti nuorten kanssa aikaa ohjelman ulkopuolellakin.

Viimeinen päivä, keskiviikko, koostui aarteenetsinnästä ja beachjalkapalloturnauksesta. Aamulla aloitus pitkittyi jälleen, joten ohjaaja muokkasi ohjelmaa. Aamureippailu ja aarteenetsintä yhdistettiin yhdeksi ohjelmanumeroksi. Oppilaat olivat aamulla vielä väsyneitä, joten jokin virkistävä leikki olisi voinut olla tarpeen.

Aartenetsintä tapahtui Riuttalanhovin leirikeskukseen alueella, niemen kärjen ympäristössä. Aluksi ryhmä jakautui pareihin. Jokainen pari sai tehtäväkseen miettiä tärkeitä arvoja, joista he valitsivat itselleen kaikista tärkeimmän. Arvo kirjoitettiin paperilapulle ja kukin pari piilotti lappunsa Riuttalanhovin ympäristöön. Lapun olinpaikasta otettiin puhelimella valokuva, joka lähetettiin toiselle parille vihjeeksi. Parien oli tarkoitus etsiä toistensa laput luonnosta ja sen jälkeen kokoontua yhdeksi isoksi ryhmäksi.

Samaa toimintamallia toistettiin kysymyksillä ”mitä jää tai ei jää kaipaamaan luokasta ja peruskoulusta” sekä ”mitä lähitulevaisuuden tavoitteita ja haaveita kullakin on”. Jokaisen aartenetsinnän jälkeen suoritettiin purkukeskustelu teemoihin liittyen. Keskusteluissa jokainen pääsi kertomaan lappujen sisällöistä ja omista ajatuksistaan. Jokainen teema herätti paljon keskustelua ja tunnereaktioita. Aartenetsinnässä reflektointiin laajasti niin leirikoulua kuin nuorten elämäntilannettakin eli peruskoulun päättymistä sekä luokasta irtautumista. Aartenetsintä oli järjestetty siten, että se liittyi nuorten elämäntilanteeseen ja luonnossa liikkumiseen. Tämän vuoksi se oli onnistunut seikkailukasvatuksellinen kokonaisuus.

Aartenetsintä oli hyvä valinta viimeisen päivän ohjelmanumeroksi, sillä kaikki osallistujat uskalsivat puhua teemoihin liittyvistä asioista luottamuksellisesti. Leirikoulun alkujännitys oli laantunut, joten nuorilla riitti keskittymiskykyä ja halua osallistua toimintaan. Kun oppilaat kertoivat negatiivisia asioita, joita he eivät jää luokasta kaipaamaan, ohjaaja esitti näihin hyviä kysymyksiä pohdittavaksi. Oppilaat pääsivät pohtimaan, mistä nämä asiat olivat johtuneet, mitä niille olisi voinut tehdä ja voiko niistä oppia jotakin. Reflektoinnissa nousi esille esimerkiksi arjenhallinnan ja anteeksipyyttämisen tärkeys. Ohjaajan vinkkien sekä oppilaiden omien pohdintojen pohjalta opittuja asioita voidaan siirtää tuleviin samankaltaisiin tilanteisiin. Ohjaaja neuvoi nuoria elämään omien arvojensa mukaisesti, jolloin heillä on mahdollisuus saavuttaa unelmansa.

Leirikoulussa oli joustava aikataulutus. Ohjelma sujui usein nopeammin kuin oli suunniteltu, jonka takia olisi hyvä olla varalla muutama ylimääräinen ohjelmanumero. Ohjelman väljyys antoi nuorille heidän toivomaansa vapaa-aikaa, joten ylimääräinen ohjelma oli tälle ryhmälle tarpeellista. Opettajan mielestä aikataulu ja ohjaajat olivat rennot, mikä on erilaista kuin koulumaailmassa. Kaikki osapuolet kokivat ohjaajien rennon asenteen ja huumorintajun olevan hyvää ilmapiiriä ylläpitäviä tekijöitä. Oppilaat

pääsivät leirikoulun aikana rikkomaan arkirutiineja, mikä on yksi seikkailukasvatuksen ominaispiirre.

Useassa ohjelmassa toimittiin kahdessa ryhmässä, joten tärkeää olisi antaa molemmille ryhmille työrauha. Ensimmäisen ryhmän ollessa valmiina, tämä ryhmä usein tuli toisen ryhmän työskentelyalueelle, vaikka tämän suoritus oli vielä kesken. Tämä aiheutti levottomuutta ja vaikeutti toisen ryhmän keskittymistä. Tilanne loi myös liiallista kilpailua, mikä on haitallista seikkailukasvatuksen näkökulmasta (Liite 4). Tärkeää olisi antaa kaikille rauha suorittaa annettu tehtävä loppuun. Näissä tilanteissa voidaan hyödyntää esimerkiksi ylimääräisiä ohjelmanumeroita. Usein aktiviteetissä oman suorituksen päätyttyä oppilaat hajaantuivat viettämään vapaa-aikaa. Tämä loi haasteen ohjelman lopussa suoritettavalle reflektoinnille, sekä vähensi luokan kannustavaa ilmapiiriä.

Oppilaiden ja opettajien leirikoulua varten asettamat tavoitteet ohjasivat leirikoulun toteutusta. Opettajan mukaan esimerkiksi ryhmässä toimimista edistettiin ja muitakin tavoitteita saavutettiin. Sekä oppilaat että opettajat olivat tyytyväisiä Paukkulan järjestämään leirikouluun. Opettajien mielestä positiivisena asiana korostui se, että he eivät itse ohjanneet ohjelmanumeroita, vaan Paukkula tarjosi valmiiksi ohjattua toimintaa. Opettajat mainitsivat vahvuudeksi myös ohjaajien ammattitaitoisuuden sekä monipuolisen ympäristön.

Leirikouluohjelman järjestys oli onnistunut. Ensimmäisenä päivänä oli luovaa toimintaa, joka yhdisti luokkaa ja viritti leirikoulutunnelmaan. Ohjelma ei ollut liian haastavaa, joten se sopi hyvin ensimmäiselle päivälle. Toisena päivänä nuoret eivät olleet liian väsyneitä, vaan heillä oli tarpeeksi energiaa fyysisesti raskaampaan päivään. Ensimmäisenä päivänä nuoret pystyivät valmistautumaan melontaan ja kalliolaskeutumiseen, joten senkin takia oli hyvä että nämä ohjelmat olivat vasta toisena päivänä. Viimeiselle päivälle oli jätetty henkisesti vaativin osuus eli aartenetsintä. Ohjelma ei ollut fyysisesti raskasta mikä oli hyvä, sillä nuoret olivat valvomisesta väsyneitä. Kokonaisuudessaan ohjelma oli ryhmädynamiikan näkökulmasta loogisessa järjestyksessä. Ohjelma myös kokosi leirikoulukokemuksen ja reflektoi sitä. Ohjelman järjestys toi punaisen langan leirikoululle ja antoi sille selkeän alun ja lopun.

5.2.5 Kehittämispöcessin päätös

Leirikoulun jälkeen sovimme yhteisen tapaamisen, jossa purimme leirikoulupöcessin yhdessä työelämäohjaajan ja leirikouluvastaavan kanssa. Tilaisuutta varten olimme suunnitelleet purkumenetelmän, jonka avulla reflektoimme leirikoulupöcessia. Menetelmä koostui neljästä paperiarkista (Liite 6), jotka olivat jaettu kahteen osaan. Osat olivat nimetty ”leirikoulu” ja ”ohjaajan oma rooli”. Jokaisessa paperissa oli kysymys, jota pohdittiin molempien osien näkökulmasta. Kysymykset käsittelivät onnistumisia ja mahdollisia epäonnistumisia leirikoulupöcessissa, kehittämisen kohteita tulevia leirikouluja ajatellen sekä seikkailukasvatuksellisen näkökulman hyötyjä. Tarkoituksena oli, että useampi työntekijä leirikoulupöcessista olisi kirjoittanut papereille omat ajatuksena. Lapuista olisi jäänyt Paukkulalle konkreettinen koonti leirikoulun kehittämiskohteista. Purkutilaisuusteen osallistui vain yksi työntekijä, joten kävimme teemat yksi kerrallaan läpi yhdessä keskustellen. Tämä oli luontevampi tapa kuin kirjallisen arvioinnin toteuttaminen.

Purkutilaisuudessa saimme oppilaiden ja opettajien palautteet, jotka Paukkula oli kerännyt leirikoulussa. Sekä oppilaiden että opettajien palaute oli hyvin positiivista. Molemmilta oli noussut positiivisena asiana esille luokan tavoitteiden kysyminen ennen leirikouluu. Kehittämisideamme tavoitteiden kartoittamisesta leirikoululaisilta oli siis kannattava. Tavoitteita kartoittaessa jokaisesta leirikoulusta saadaan erilainen ja ainutlaatuinen. Ohjaajien rento asenne sekä asiantuntijuus saivat myös kiitosta opettajilta ja oppilailta. Riuttalanhovia pidettiin myös hyvänä ympäristönä, joka mahdollistaa monipuolisen toiminnan järjestämisen.

Esittelemme taulukossa (Taulukko 1) kehittämispöcessimme tuloksia tiivistetysti. Taulukko pohjautuu Leirikouluohjelman sisällöt: Mikä tekee sisällön seikkailukasvatukselliseksi?- taulukkoon (Liite 2), jota käytimme havainnoinnin tukena.

TAULUKKO 1. Kehittämispöytäkirjan tulokset

	Lähtötilanne	Tulokset
Ohjaajan rooli / ohjausmenetelmät	-Ohjaajilla seikkailukasvatuksellista osaamista ennestään -Apuohjaajilla ei seikkailukasvatuksellista tietotaitoa -Ohjaajat kannustivat nuoria -Ohjaajien epäselvät roolit	→Pehmeitä taitoja tulisi lisätä →Apuohjaajia tulisi perehdyttää seikkailukasvatukseen →Ohjaajat kannustivat nuoria kannustamaan myös toisiaan →Ohjaajilla oli selkeät vastuualueet
Ryhmän toiminta	-Ryhmä jaettiin aktiviteeteissa kahteen ryhmään -Nuoret eivät juuri kannustaneet toisiaan	→Luokan tavoitteiden mukaisesti sekaryhmät, kaksi ryhmää loi kuitenkin kilpailullisen asetelman →Kehottamisesta huolimatta eivät kannustaneet toisiaan
Kokemuksellinen oppiminen	-Ohjeistettu melonta -Kehittämisidea kokemuksien kartoittamisesta	→Annettiin nuorten itse oivaltavaa, kuinka kanoottia ohjataan →Aiempiä kokemuksia kartoitettiin ennen aktiviteetteja
Projekti	-Ei alkukartoitusta ryhmän tavoitteista -Ensimmäisen leirikoulun suunnitteleminen	→Alkukartoitus tehtiin ja tulokset otettiin huomioon →Kehittämisideoita koko projektin ajan, jatkuva kehitys
Reflektio	-Hyvin vähän reflektointia	→Aktiviteettien jälkeinen reflektio jäi edelleen vähäiseksi, iltanuotion ja aarteenetsinnän reflektiot olivat onnistuneet
Virittäytyminen	-Paukkulan laatimat leirikoulusäännöt -Ohjelma ja aktiviteetit kaikkien tiedossa	→Myös nuorten ideat otettiin huomioon →Ei esitelty tarkasti, jotta ennalta-arvaamattomuus säilyi
Turvallisuus	-Turvallisuus ja kovat taidot kunnossa	→Pehmeitä taitoja voisi lisätä

6 POHDINTA

Tässä kappaleessa pohdimme kehittämistyömme tuloksia ja seikkailukasvatuksellista leirikoulua sekä Paukkulan että laajemmasta näkökulmasta. Esittelemme jatkokehittämisehdotuksia ja arvioimme projektin onnistumista. Perustelemme opinnäytetyömme luotettavuuden.

6.1 Paukkulan näkökulma

Opinnäytetyömme tavoitteena oli auttaa Paukkulaa kehittämään leirikoulunsa sisältöjä seikkailukasvatuksellisemmiksi. Koko prosessin ajan annoimme kehittämisideoita ja -ehdotuksia, jotka osaltaan auttoivat luomaan toiminnalle syvemmän tarkoituksen kuin pelkkien seikkailuaktiviteettien tarjoamisen. Paukkulan seikkailukasvatuksellinen leirikoulu on erilainen vaihtoehto leirikoulumarkkinoilla, mikä on etu myös sen markkinoinnissa.

Yhteistyötaho koki roolimme ensimmäisen leirikoulun kehittämisen auttajina hyödyllisenä. Roolimme synnytti positiivista lisäpainetta leirikoulun järjestämisessä. Työelämäohjaajamme mukaan asioiden aikaansaamista nopeutti tiivis yhteistyö, esimerkiksi leirikoulun järjestämiseen liittyvien asioiden raportointi meille opinnäytetyötämme varten. Tämä auttoi hahmottamaan sen hetkisen tilanteen ja mahdollisti kehityksen kaikissa prosessimme vaiheissa. Opinnäytetyömme kehittämisprosessi sujui hyvin, sillä annoimme kehittämisideoita pitkin prosessia.

Saavutimme tavoitteemme auttamalla Paukkulaa kehittämään leirikouluun seikkailukasvatuksellisemmaksi. Tulostemme mukaan seikkailukasvatuksellisuus toteutui leirikoulussa, sillä toiminta oli arjesta poikkeavaa ja mahdollisti nuorten poistua omalta mukavuusalueeltaan. Aktiviteetit ja reflektoinnit linkittyivät loogisesti nuorten elämäntilanteisiin. Leirin ohjelmarungon järjestys oli onnistunut, sillä aktiviteetit olivat sijoiteltu yhdeksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Reflektoinnit ovat tärkeä osa seikkailukasvatuksellisuutta ja niissä nuoret pääsivät käymään läpi kokemuksiaan. Ohjaajat omaksuivat väistyvän ohjauksen ohjaustyylin, joka on ominainen seikkailukasvatuksessa.

Leirikoulu oli henkilöstön, asiakkaiden sekä meidän mielestämme onnistunut. Onnistuneeseen leirikouluun vaikuttivat useat eri tekijät. Näitä olivat esimerkiksi ammattitaitoiset ohjaajat, monipuolinen ympäristö sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden huomiointi. Kaikki edellä mainitut seikat oli otettu huomioon Paukkulan leirikoulussa. Tekijät, joihin ei voida vaikuttaa ovat esimerkiksi sairastumiset. Yksi oppilas sairastui leirikoulun aikana, mutta hän pystyi osallistumaan ohjelmaan jo seuraavana päivänä. Palautteen perusteella tapaus ei vaikuttanut negatiivisesti leirikoulukokemukseen. Toinen asia, johon ei voida vaikuttaa on sää. Leirikoulun aikana oli aurinkoinen ja hyvä sää, mikä auttoi entisestään onnistuneen leirikoulukokemuksen saavuttamista.

Purkutilaisuudessa leirikouluvastaava nosti esiin leirikoulun ohjelmamenuun uusimisen. Paukkulan tarjoama ohjelmamenu oli laaja ja monipuolinen. Tarkoituksena oli karsia osa tarjottavista ohjelmista pois. Tilattujen leirikoulujen pohjalta ja ohjelmavalintojen perusteella voitiin koota leirikouluille sopivia paketteja. Ohjelmatarjontaa oli tarkoitus syventää Paukkulan vahvuuksien ja suosittujen ohjelmavalintojen mukaiseksi. Ohjelmamenuun uusiminen auttaisi Paukkulaa tarjoamaan entistä kasvatuksellisemman, ammattitaitoisemman ja houkuttelevamman leirikoulun.

Annoimme kehittämisprosessin alussa Paukkulalle idean kartoittaa leirikoululuokan toiveita tulevasta leirikoulusta. Ryhmän tavoitteet olivat sekaryhmiin jakaminen, puheilmien jättäminen ohjelman ulkopuolelle sekä hauskanpito yhdessä. Tämän leirikoulu-ryhmän tavoitteet olivat verrattain helppoja saavuttaa. Tavoitteiden ollessa haastavampia, esimerkiksi luokassa vallitsevat vaikeat kiusaamistilanteet, onkin mietittävä kuinka paljon resursseja siihen voidaan laittaa. Tavoitteiden täytyminen edesauttaa hyvän ja onnistuneen leirikoulukokemuksen saavuttamista, ja siksi niitä olisi hyvä kartoittaa jokaiselta leirikoulu-ryhmältä jatkossakin.

Kehittäminen on jatkuva prosessi. Vaikka meidän osamme Paukkulan leirikoulun kehittämisessä päättyi, leirikoulun kehittämisen on tarkoitus jatkua tulevaisuudessakin. Leirikoulun purkutilaisuudessa Paukkulan leirikouluvastaava ja työelämäohjaajamme nostivat esille jo muutamia ajankohtaisia kehittämisen kohteita. Kevään toisen leirikoulun seikkailuaktiviteetteihin suunniteltiin tehtävän aikataulullisia muutoksia. Kalliolaskeutumisen lisäksi aikaa oli tarkoitus varata lisäksi myös kalliokiipeilyyn. Melontakoikeilun sijaan toteutettiin pidempi melontaretki. Ensimmäisessä leirikoulussa asiakkaat saivat kaksi samanlaista palautelomaketta, joista toisen täytti opettajat ja toisen oppilaan. Tarkoituksena oli suunnitella oppilaille suunnattu palautelomake, jonka jokainen voisi täyttää henkilökohtaisesti. Oppilaiden palautelomake tulisi keskittymään enemmän ohjelmasisältöihin, kun taas opettajien lomake käytännön järjestelyihin.

Kehittämisprosessimme aikana nousi esiin muutamia jatkokehittämis ehdotuksia. Esimerkiksi opinnäytetyömme pohjalta voisi auttaa Paukkulaa kehittämään ohjaajiensa seikkailukasvatuksellista otetta, johon kuuluvat esimerkiksi pehmeät taidot ja väistyvä ohjaajuus. Tulevassa opinnäytetyössä voitaisiin esimerkiksi järjestää koulutusta tai muuten auttaa ohjaajia kehittymään seikkailukasvatuksellisessa ohjaamisessa entistä

enemmän. Paukkulan ohjaajat ovat ammattitaitoisia kovissa taidoissa, joten jatko-opinnäytetyössä voitaisiin keskittyä pehmeiden taitojen lisäämiseen. Havainnointia varten suunnittelemamme taulukko (Liite 2) on koottu niin, että Paukkula pystyy hyödyntämään sitä seikkailukasvatuksellisen toiminnan toteuttamisessa jatkossakin. Paukkula pystyy tarkastelemaan ja arvioimaan toimintaansa sen avulla.

Leirikoulutoimintaa voisi kehittää myös suunnittelemalla leirikoulusta yksi tarinallinen kokonaisuus. Tarinan tai teeman käyttö mahdollistaisi leirikoulusta entistä yhtenäisemmän kokonaisuuden, joka yhdistää irrallisia ohjelmanumeroita ja leirikoulupäiviä. Tarinan tai teeman vakiintuminen Paukkulan leirikoulussa lisäisi sen ainutlaatuisuutta sekä houkuttelevuutta. Teemana voisi olla esimerkiksi legendan mukaan Paukkulan kartanoon kummittelemaan jäänyt Kuningas Kustaa III:n henki (Jussila 1998, 118). Tarinallisen leirikoulun kehittäminen voisi olla mahdollinen opinnäytetyön aihe.

6.2 Yhteiskunnallinen näkökulma

Väestöliiton perhebarometri 2011 (Miettinen & Rotkirch 2011, 106–107, 130) on tutkinut nuorten ja lasten vapaa-ajan käyttöä. Ruutuaika on kasvanut niin peruskouluikäisillä kuin keskiasteen opiskelijoillakin. Ainoan poikkeuksen tekevät peruskouluikäiset pojat, joiden keskiarvoinen ruutuaika on hieman vähentynyt kymmenessä vuodessa olleen kuitenkin tyttöjä suurempi. Liikuntaan ja ulkoiluun käytetty aika on vähentynyt niin tytöillä kuin pojilla, kuten on myös vapaa-ajalla tapahtuva kanssakäyminen. Tässä tekee poikkeuksen keskiasteen tytöt, joiden vapaa-ajan sosiaalinen kanssakäyminen on vähentynyt, mutta koulupäivän aikana hieman lisääntynyt. Lasten ja nuorten kotona vietämä aika on myös vähän lisääntynyt reilun kymmenen vuoden aikana.

Seikkailukasvatuksen hyödyntäminen koulumaailmassa voisi edesauttaa lasten ja nuorten liikkumista. Seikkailukasvatuksen yksi keskeisimmistä toimintamalleista on toimia ryhmässä, mikä lisää sosiaalista kanssakäyntiä. Koulun tehtävä on antaa kasvua ja oppimista tukevaa opetusta. Seikkailukasvatuksen käyttäminen koulumaailmassa tuo virkistävää vaihtelua perinteiseen luokkaopetukseen. Sen käyttäminen innostaa lapsia ja nuoria liikkumaan sekä tutkimaan ympäristöä erilaisten toimintojen muodossa. Uusien kokemusten, elämysten, oivallusten, tietojen ja taitojen avulla ihminen oppii ja kasvaa sekä kunnioittaa toisia ja luontoa aivan uudella tavalla. (Heinonen 1995 10–11; Linnosuo 2007, 204–205.) Känkäinen (2013, 137) kutsuu tällä hetkellä vallitsevaa aikakautta

”tunnottomuuden aikakaudeksi”, jossa huippuelämyksiä haetaan extreme-lajien kautta. Pedagogiikan lisääminen seikkailutoimintaan antaa osallistujalle kasvattavampia kokemuksia pelkkien yksittäisten elämysten sijaan.

Leirikoulu on osa koulun opetussuunnitelmaa, joten kasvatuksellisuus näkyy myös siellä. Leirikoulu antaa mahdollisuuden erilaisiin oppimiskokemuksiin, joita ehkä tavallisilla luokkatunnilla ei saavuteta. Leirikoulun aikana voidaan löytää uusia puolia itsestään sekä kokea lukuisia kasvattavia elämyksiä. Leirikouluun on hyvä asettaa tavoitteita, joita pyritään saavuttamaan sen aikana. Meidän leirikoulutarkkailumme perusteella leirikoulu myös yhdistää luokkaa aivan eritavalla kuin tavallinen opetus. Leirikoulu on ainutlaatuinen kokemus, joka voi tuottaa elinikäisiä muistoja.

Paukkulan ensimmäiseen leirikouluun osallistui 9-luokkalaisia, toisin sanoen nivelvaiheessa olevia nuoria. Nivelvaiheella tarkoitetaan perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välissä olevaa siirtymävaihetta. Nivelvaiheessa nuoret tekevät tärkeitä päätöksiä esimerkiksi koulutukseen ja ammattiin liittyen. (Opetusministeriö 2005, 10–11.) Seikkailukasvatus on sen reflektiivisyyden vuoksi hyvä näkökulma leirikouluihin, jotka yleensä aloittavat koulumaailmassa merkittäviä ajanjaksoja tai päättävät niitä. Nuorten elämänvaihe linkitettiin aarteenetsintään, joka tuki nivelvaiheen käsittelyä samalla heidän leirikoulukokemuksiaan reflektoiden.

6.3 Luotettavuus ja arviointi

Kehittämisen prosessin arviointiperusteet koostuvat neljästä osa-alueesta. Näitä ovat tarkoituksenmukaisuus, tuottavuus, pysyvyys sekä vaikuttavuus. Kehittämisen prosessin tarkoituksenmukaisuus sisältää tavoitteiden saavuttamisen sekä tarpeisiin vaikuttamisen arvioinnin. Opinnäytetyössämme saavutimme tavoitteemme auttamalla Paukkulaa kehittämään leirikoulun ohjelmasisältöjä seikkailukasvatuksellisemmiksi. Opinnäytetyömme vastasi myös Paukkulan tarpeeseen, joten tarkoituksenmukaisuuden osalta onnistuimme. Tuottavuuden eli tehokkuuden osa-alue ei koskenut opinnäytetyötämme. (Makkonen & Pääkkö 2003, 18.)

Pysyvyyden ja hyödyn saavuttamisen voi mitata sen avulla, kuinka hyvin muutokset pysyvät leirikoulutoiminnassa. Purkutilaisuudessa kävi ilmi, että Paukkula aikoo jatkaa seikkailukasvatuksellisten leirikoulujen järjestämistä ja niiden kehittämistä jatkossakin.

Opinnäytetyömme ja roolimme Paukkulan leirikoulutoiminnan kehittämässä edisti tavoitteen, eli seikkailukasvatuksellisemman leirikoulun kehittämistä. Tavoitteen saavuttamisen ansiosta kehittämisprojektin vaikuttavuutta edistettiin. (Makkonen & Pääkkö 2003, 18.)

Opinnäytetyömme uskottavuutta lisää se, että havaintomme koskevat juuri niitä asioita, joita oli tarkoitus arvioida. Perustelemme johtopäätökset selkeästi ja teoriaan viitaten. Vakuuttavuutta lisää opinnäytetyön yhdenmukainen ulkomuoto ja ammattimainen kieliasu. Olemme pyrkineet kirjoittamaan asiantuntevasti ja Mikkelin ammattikorkeakoulun ohjeistusten mukaisesti. Opinnäytetyömme luotettavuutta lisää tulosten vilpitön esiintuominen. Esittelemme niin Paukkulan kehittämisen tarpeita kuin onnistumisiakin. (Anttila 2007, 146–148.)

Kehittämishankkeiden olennainen tavoite on tulosten hyödynnettävyys. Paukkula koki opinnäytetyömme ja roolimme kehittämisprosessissa hyödylliseksi, mikä osaltaan lisää luotettavuutta. Olemme myös koonneet jatko-opinnäytetyöehdotuksia, mikä lisää opinnäytetyömme hyödynnettävyyttä ja luotettavuutta. Tulevissa opinnäytetöissä voidaan myös hyödyntää tämän opinnäytetyön tuloksia ja jatko-opinnäytetyöehdotuksia. Kehittämishankkeita voidaan pitää kehittämisen näkökulmasta luotettavina, kun niillä on vaikuttavuutta. Kehittämisprosessimme aikana autoimme Paukkulaa kehittämisideoillemme ja -ehdotuksillamme. (Anttila 2007, 147–148.)

Opinnäytetyömme vaikuttavuutta olisi voinut lisätä se, jos olisimme laajentaneet leirikoulun tarkkailua kahden keväällä järjestetyn leirikoulun havainnoimiseen. Kahdesta leirikoulusta olisi saatu enemmän tuloksia. Olisimme päässeet seuraamaan aiempien kehittämis ehdotustemme toteutumista ja mahdollista juurtumista Paukkulan toimintaan. Olisimme myös voineet haastatella leirikoululaisia leirikoulun vaikutuksista ja saada heiltäkin kehittämisideoita.

Opinnäytetyöprosessia varten meillä oli sekä ohjaava opettaja että pienryhmä, jossa arvioimme toistemme opinnäytetöiden etenemistä. Saimme pienryhmältä ja ohjaavalta opettajalta rakentavaa ja kannustavaa palautetta sekä uusia näkökulmia opinnäytetyöprosessin aikana, mikä myös lisäsi työmme luotettavuutta. Opinnäytetyöprosessimme aikana saimme palautetta jokaiselta taholta, jonka kanssa työskentelemme. Yhteistyö työelämätahon kanssa sujui luontevasti ja saimme heiltä hyvää palautetta.

Seppänen-Järvelän (1999, 104) mukaan opinnäytetyötä arvioidessa on tärkeää arvioida koko kehittämisprosessia, sillä prosessin arviointi on keskeisin osa kehittämisen arviointia. Kehittämisprosessin lisäksi on tärkeää arvioida omaa toimintaa. Oman toiminnan arviointi ei ole aina ongelmaton, sillä itsearvioinnin lähtökohtia voi olla vaikea omaksua tai arvioinnin kautta ei kyetä havaitsemaan tärkeitä asioita. Tämä voi johtaa niin sanottuun tunnelinäköön tai kognitiiviseen sokeuteen. Koemme eduksi sen, että työstimme opinnäytetyötämme parina. Tästä oli etua, sillä molemmilla oli mielipiteensä ja näkökulmansa asioihin, mikä rikastutti prosessiamme. Pystyimme arvioimaan toimintaamme sekä toisiamme koko prosessin ajan. Pariopinnäytetyössä työn arviointi on monipuolisempaa kuin yksilötyössä, mikä lisää luotettavuutta.

LÄHTEET

Ahokas, M, Lahikainen, A, Pirttilä-Backman, A-M & Suoninen, E 2013. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Anttila, P 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittäminen. Hamina: AKATIIMI Oy (painopaikka Tampere: Juvenes Print)

Avartti 2015a. Tausta. WWW-sivu. <http://avartti.fi/tietoa-avartista/tausta/>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.

Avartti 2015b. Tietoa Avartista. WWW-sivu. <http://avartti.fi/tietoa-avartista/>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.

Avartti 2015c. Toiminnot. WWW-sivu. <http://avartti.fi/toiminta/toiminnot/>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.

Bates, T, Ewert, A, Gilbertson, K, McLaughlin, T 2006. Outdoor Education. Methods and Strategies. Champaign, III. : Human Kinetics. United States of America.

Clarke, H 1998. Keinot ja päämäärät seikkailukasvatuksessa. Teoksessa Lehtonen, T (toim.) 1998. Elämän seikkailu. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 60-79.

Heinonen, O 1995. Löytöretki seikkailuun. Teoksessa Aaltonen, T. (toim.) 1995. Seikkailuohjaajan käsikirja. Jyväskylä: Gummerus. 10–15.

Hirsjärvi, S & Hurme, H 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kananen, J 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Karppinen, S 2005. Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa. Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämyspedagogiikasta. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö. Väitöskirja.

Karppinen, S 2010. Seikkailukasvatus- erilainen tapa opettaa ja oppia. Teoksessa Latomaa, Timo & Karppinen, Seppo J.A. (toim.) 2010. Seikkailun elämyksiä 2. Elämysten käsitehistoriaa ja käytäntöä. Tampere: Juvenes Print. 118-135.

Karppinen, S & Latomaa, T 2015. Seikkailun elämyksiä 3. Suomalainen seikkailupedagogiikka. Vantaa: Hansaprint.

Kinnunen, I & Lindroos, K 1997. Leirikoulu pedagogisena vaihtoehtona. Suomalaisien oppilaiden ja opettajien näkemyksiä yhteispujoismaisesta leirikoulusta syksyllä 1996. Kasvatustieteen pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Kivelä, V & Lempinen, J. 2009. Arki hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turenki: Kirjapaino Jaarli Oy.

Kokljuschkin, M 2000. Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Tampere: Tammer-Paino Oy.

KOTA ry 2015. KOTA - Lasten ja nuorten hyvinvointi ry. WWW-sivu. <http://www.kota.fi/>. Ei päivitystietoja. Luettu 20.3.2015.

Känkäinen, P 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa – kohti tilaa ja kokemuksia. Tutkimus 109. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. WWW-julkaisu. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104494/URN_ISBN_978-952-245-911-4.pdf?sequence=1. Luettu: 5.11.2015.

Leirikouluyhdistys ry 2014a. Tietoa yhdistyksestä. WWW-sivu. <http://leirikoululahettilas.fi/leirikouluyhdistys/tietoa-yhdistyksesta/>. Ei päivitystietoja. Luettu 5.11.2014.

Leirikouluyhdistys ry 2014b. Leirikoulu yksilön, ryhmän ja yhteiskunnan kannalta. WWW-sivu. <http://leirikoululahettilas.fi/leirikoulupedagogiikka/leirikoulu-yksilon-ryhman-ja-yhteiskunnan-kannalta/>. Ei päivitystietoja. Luettu 5.11.2014.

Lindholm, P & Väisänen, J 2010. Seikkailutoiminnan kehitykselliset ja terapeutitset tavoitteet. Teoksessa Latomaa, Timo & Karppinen, Seppo J.A. (toim.) 2010. Seikkailun elämyksiä 2. Elämysten käsitehistoriaa ja käytäntöä. Tampere: Juvenes Print. 193-214.

Linnossuo, O 2007. Seikkailukokemusten vaikuttavuuden tutkimus. Teoksessa Karppinen, Seppo J.A & Latomaa, Timo. (toim.) Seikkailun elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoria ja sovelluksia. Tampere: Juvenes Print. 201-217.

Louhela, V 2010. Seikkailu opetusmenetelmien monipuolistajana. Teoksessa Latomaa, Timo & Karppinen, Seppo J.A. (toim.) 2010. Seikkailun elämyksiä 2. Elämysten käsitehistoriaa ja käytäntöä. Tampere: Juvenes Print. 150-162.

Luckner, J & Nadler, R 1997. Processing the experience. Strategies to enhance and generalize learning. Dubuque: Kendall/Hunt Publishing Company.

Luokkis.com 2015. Mikä on leirikoulu? WWW-sivu. <http://www.luokkis.com/index.php?page=leirikoulu>. Ei päivitystietoja. Luettu 6.1.2015.

Luonnossa 2012. Jokamiehen oikeus - Jokamiehen oikeudet muualla. WWW-sivu. <http://www.luonnossa.fi/Jokamiehenoikeudet-muualla.php/>. Päivitetty 30.12.2012. Luettu 24.11.2014.

Makkonen, S & Pääkkö E 2003. Arviointi ja itsearviointi projektin työvälineenä. Itä-Suomen lääninhallitus. Joensuu: Yliopistopaino.

Miettinen, A & Rotkirch, A 2012. Yhteistä aikaa etsimässä. Lapsiperheiden ajankäyttö 2000-luvulla. Perhebarometri 2011. Helsinki: Väestöliitto ry, Väestöntutkimuslaitos. PDF-tiedosto. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/6c9cf7d73c7dce315723e0bda408e560/1445431736/application/pdf/3985847/Perhebarometri%202011_Web.pdf. Luettu: 21.10.2015

- Mikkelin ammattikorkeakoulu Oy 2013. Mikkelin ammattikorkeakoulun strategia 2017. Tammerprint Oy. PDF-tiedosto. http://www.mamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/mamk/embeds/mamkwwwstructure/20831_Mamk_2017_strategia_low.pdf. Luettu: 4.11.2015
- Moilanen, T, Ojasalo, K & Ritalahti, J 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Nieminen, J 1999. Seikkailujen Suomi – eli johdatus nuorisotyön retki- ja leiritoiminnan historiaan. Teoksessa Suoranta, J (toim.) Nuorisotyöstä seikkailukasvatukseen. Professori Matti Telemäen juhlaKirja. Tampere: Yliopistopaino. 70-98.
- Närhi, T & Tammissuo, J 2015. Haastattelu 13.1.2015. Suomen Nuorisopisto Paukkula.
- Opetushallitus 2006. Kouluretkien ja leirikoulujen maksuttomuudesta ohjeet. Opetushallituksen tiedote 4/2006. WWW-julkaisu. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/kouluretket_ja_leirikoulut. Ei päivitystietoja. Luettu 6.1.2015.
- Opetusministeriö 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyönryhmän muistio. Helsinki: Yliopistopaino. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_270_tr33.pdf?lang=fi. Luettu: 5.11.2015.
- Outward Bound Finland ry 2015a. Historia ja Kurt Hahn. WWW-sivu. <http://www.outwardbound.fi/outward-bound/historia-ja-kurt-hahn>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.
- Outward Bound Finland ry 2015b. Outward Bound Finland ry. WWW-sivu. <http://www.outwardbound.fi/outward-bound/outward-bound-finland-ry>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.
- Paukkula 2015a. Leirikouluelämys Saimaan rannalla. WWW-sivu. <http://www.paukkula.fi/>. Ei päivitystietoja. Luettu 1.4.2015.
- Paukkula 2015b. Riuttalanhovin leirikoulu. WWW-sivu. <http://www.paukkula.fi/palvelut/leirikoulu/riuttalanhovi/>. Ei päivitystietoja. Luettu 1.4.2015.
- Paukkula 2015c. Ohjelmamenu. WWW-sivu. <http://www.paukkula.fi/palvelut/leirikoulu/ohjelmamenu/>. Ei päivitystietoja. Luettu 1.4.2015.
- Project Adventure 2015a. Global Guide to engaging Project Adventure services. WWW-sivu. <http://www.pa.org/global/>. Ei päivitystietoja. Luettu 12.3.2015.
- Project Adventure 2015b. What We Do. WWW-sivu. <http://www.pa.org/what-we-do/>. Ei päivitystietoja. Luettu 12.3.2015.
- Räty, K 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen: Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisestä. Lahti: Outward Bound Finland ry.

Seppänen-Järvelä, R 1999. Kehittämistyö ja arviointi. Teoksessa Eräsaari, R, Lindqvist, T, Mäntysaari, M & Rajavaara, M (toim.) Arviointi ja asiantuntijuus. Tampere: Tammer-Paino Oy. 90-105.

Sipilä, K 1997. Luonto- ja leirikoulutoiminta osana maaseudun kehittämistä. Helsinki: Ympäristöministeriö, ympäristöpolitiikan osasto: Edita.

Sivukari, K 2014. Luonnosta vieraannutaan jo toisessa sukupolvessa. Yle Pohjois-Karjala. WWW-julkaisu. http://yle.fi/uutiset/luonnosta_vieraannutaan_jo_toisessa_sukupolvessa/7086921/. Päivitetty 15.2.2014. Luettu 8.4.2015.

Suomen 4H-liitto 2014a. Arvot ja strategia. WWW-sivu. <http://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/arvot-ja-strategia/>. Ei päivitystietoja. Luettu 7.11.2014.

Suomen 4H-liitto 2014b. Historia. WWW-sivu. <http://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/organisaatio/historia/>. Ei päivitystietoja. Luettu 7.11.2014.

Suomen kiipeilyliitto 2015. Köysitoiminnanohjaaja KTO. WWW-sivu. <http://www.climbing.fi/skil/node/42>. Ei päivitystietoja. Luettu 9.5.2015.

Suomen leirikouluyhdistys ry 2014. Leirikoulu yksilön, ryhmän ja yhteiskunnan kannalta. WWW-sivu. <http://leirikoululahettilas.fi/leirikoulupedagogiikka/leirikoulu-yksilon-ryhman-ja-yhteiskunnan-kannalta/>. Ei päivitystietoja. Luettu 5.11.2014.

Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011a. Nuorisokeskusverkosto. WWW-sivu. <http://www.snk.fi/fi/toiminta/nuorisokeskusverkosto/>. Päivitetty 28.2.2012. Luettu 21.2.2015.

Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011b. SNK ry. WWW-sivu. <http://www.snk.fi/fi/snk+ry/>. Päivitetty 31.1.2013. Luettu 21.2.2015.

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry 2015a. Historia. WWW-sivu. <http://www.partio.fi/tutustu-partioon/historia/>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry 2015b. Organisaatio. WWW-sivu. <http://www.partio.fi/tietoa-meista/organisaatio>. Ei päivitystietoja. Luettu 21.2.2015.

Telemäki, M 1998a. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Teoksessa Lehtonen, T (toim.) 1998. Elämän seikkailu. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 10-25.

Telemäki, M 1998b. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Tukes 2014. Palveluntarjoajan velvollisuudet. WWW-sivu. <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kuluttajaturvallisuus/vaatimuksia-palveluntarjoajalle/>. Päivitetty 24.7.2014. Luettu 12.3.2015.

Vahtokari, J 1984. Leirikoulu. Porvoo: WSOY.

Varstala, V. 2007. Liikunnanopettajan toiminta eri työtavoissa. Teoksessa Heikinaro-Johansson, P & Huovinen, T. (toim.) 2007. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY. 125-139.

Väestöliitto 2012. Perhebarometri: miten lapsiperhe käyttää aikansa. Lehdistötiedote 24.1.2012. WWW-dokumentti. <http://www.vaestoliitto.fi/?x27375=1473132>. Ei päivitystietoja. Luettu 10.2.2015.

Väyrynen, K 2010. Elämyksestä elämisyhteiskuntaan – käsitehistoriaa ja kritiikin lähtökohtia. Teoksessa Latomaa, Timo & Karppinen, Seppo J.A. (toim.) 2010. Seikkailun elämyksiä 2. Elämysten käsitehistoriaa ja käytäntöä. Tampere: Juvenes Print. 20-35.

Leirikoulun osat

Lait ja asetukset

- Perusopetuslaki
- alaikäisyys, esim. tupakkalaki
- Kuluttajansuojalaki, kuluttaja-turvallisuuslaki
- Vesiturvallisuus
- Kiipeily-, köysi- ja melonta-standardit

Markkinointi

- Maine
- Houkuttelevuus
- Valtakunnallisesti
- Ammattilaisen apu?
- Kohderyhmänä huoltajat ja opettajat

Turvallisuus

- Turvallisuussuunnitelma
- Ympäristön tunteminen
- Ryhmän tunteminen
- sairaudet, vammat
- aiempi kokemus

Talous

- Budjetti
- Resurssit
- Välineistö
- Kiinteistö
- Henkilöstö

Ympäristö

- Riuttalanhovi
- Paukkulan kampus
- Tornimäki
- Visulahti, Xon-puisto
- Marjoniemi

Henkilöstö

- Osaaminen, ammattitaito
- Vastuhenkilöt
- Työntekijät
- Ohjaajat, apuohjaajat
- Keittiöhenkilöstö
- Kiinteistö- ja siivoushenkilöstö

Ohjelma

- Mielenkiintoinen
- Monipuoliset vaihtoehdot
- Kasvatuksellinen
- Tavoitteellinen

Asiakkaat

- Alaikäiset
- Oppilaat

Leirikouluohjelman sisällöt: Mikä tekee sisällön seikkailukasvatukselliseksi?**OHJAAJAN ROOLI/ OHJAUSMENETELMÄT**

- Kuka on vastuussa? (Jaetaanko johtajuutta?)
- Kuka on aktiivinen? (Ohjaaja, nuori, kaikki nuoret)
- Miten ohjaaja kohtaa nuoren? (Kuinka luottamussuhde luodaan?)
- Erilaiset ohjaustyylit (Esim. väistytävä ohjaajuus, ongelmanratkaisu)
- Kuinka ohjaaja reagoi? (Esim. erityistilanteet)

RYHMÄN TOIMINTA

- Ryhmän sisäinen hierarkia (Roolit ja niiden jakautuminen)
- Kuinka hyvä yhteishenki on?
- Kuinka hyvin yhteistyö toimii aktiviteettien aikana (/niiden ulkopuolella)?
- Ryhmien jakaminen, kuinka pienryhmät muodostuvat?

KOKEMUKSELLINEN OPPIMINEN

- Jokaiselle jotakin (Monipuolista ja kasvattavaa ohjelmaa)
- Tarpeeksi haasteita (Huomioidaan kyvyt)
- Rakenne ja eteneminen (Pedagoginen intentio → elämyksellinen toiminta → käsitteellinen reflektointi)
- Aiemmat kokemukset (Jotain uutta myös kokeneemmille osallistujille)

PROJEKTI

- Jatkuvuus
- Rahan kerääminen
- Leirikoulu
- Mitä jää käteen?
- Ryhmän tavoitteet

REFLEKTIO

- Kuinka usein?
- Kuinka pitkiä?
- Mitä reflektoidaan?
- Kuka reflektoi?
- Miten reflektio toteutetaan?

VIRITTÄYTYMINEN

- Leirikoulun alustus (Alkuorientoituminen)
- Ympäristöön tutustuminen
- Sisältöihin tutustuminen
- Säännöt (Kerrotaan olemassa olevat, tehdään ryhmän omat)

TURVALLISUUS

- Fyysinen turvallisuus
- Psyykinen turvallisuus
- Sosiaalinen turvallisuus
- Miten nuoret voivat vaikuttaa turvallisuuteen?
- Miten valmistaudutaan? (Välineet, turvallisuussuunnitelma)

(Lähteet: Karppinen & Latomaa 2015, 73; Kivelä & Lempinen 2009, 24; Kokljuschkin 2000, 58; Rätty 2011, 80; Telemäki 1998b, 19, 57; Varstala 2007, 135.)

Havainnot testipäivästä 3.3.2015

- Köysitoiminnan aikainen odottelu minimoitava, liiallisen seisoskelun sijaan toimintaa
- Onko alhaalla joku läsnä ja auttamassa tarvittaessa laskeutumisessa ja välineiden kanssa?
- Oli hyvä, että ylhäällä oli kaksi ohjaajaa: toinen varmistamassa ja toinen antamassa tarvittaessa lisäohjeita sekä juttelemassa ryhmälle
- Tarkemmat ohjeistukset ensikertalaisille esimerkiksi välineiden käytössä (kysytäänkö aiempia kokemuksia ennen laskeutumista?)
- Huumorin käyttö on hyvä, mutta sitä on osattava käyttää oikein (ei vitsejä esim. välineiden kestämyydestä)
- Kannustus koettiin hyväksi ja toimivaksi
- Toiminta oli luotettavaa, sillä turvallisuusasiat näytti olevan kunnossa
- Välillä sattui päällekkäin puhumista / ohjeistusta. On tärkeää olla yksi "pääohjaaja", jotta ohjattavat eivät mene sekaisin siitä, ketä kuunnella
- Koemme reflektoinnin olevan tärkeä osa seikkailukasvatusta ja iltanuotio kuulostikin siihen hyvältä hetkeltä, sillä "liika" reflektointi ja analysointi voi latistaa kokemuksen

Kehittämisehdotuksia ennen leirikoulua**Kehittämisehdotuksia ennen leirikoulua 14.4.2015**

- Ohjelmien ennalta-arvaamattomuus ja jännitys
 - ➔ ohjelmien liika avaaminen pilaa yllätyksen, pieni jännitys kuuluu seikkailukasvatukseen
- Seikkailun/reflektoinnin liittäminen nuorten elämään
 - ➔ jatko-opiskelut, tulevaisuus, elämänhallinta (Jos nuori voittaa pelkonsa esim. melonnassa, voidaan hänen kanssaan miettiä missä muussa hän on voittanut pelkonsa tai mitä seurauksia pelon voittamisessa on. Riuttalanhovi on uusi ympäristö leirikoululaisille, joten nuorten kanssa voi pohtia sopeutumista esimerkiksi uuteen opiskelupaikkaan. Leirikoulu on hyvä esimerkki saavutusten palkitsemisesta. Nuoret ovat suorittaneet peruskoulun ja siitä tulee olla ylpeä.)
- Iltanuotio ja aamureippailu
 - ➔ Molempia on hyvä hyödyntää reflektointiin ja virittäytymiseen. Reflektointia tulisi olla muulloinkin kuin vain iltanuotiolla, sillä nuotio on hyvä paikka myös rentoutua. Aamureippailulla voi avata päivän kulkua.
- Tarinallisuus
 - ➔ Varsinkin nuorempien kanssa (alakouluikäiset) tarinallisuus tekee toiminnasta yhtenäisen ja luo jännitystä. Tarinallisuus on keino saada toiminnasta kasvatuksellista.
 - ➔ improvisaatio-ohjelman teema (liittyvätkö aiheet nuoriin ja heidän elämäntilanteeseensa vai ovatko vain satunnaisia teemoja)
- Kilpailullisuus
 - ➔ Jatkuvilla kilpailulla voi olla ryhmän yhteishengelle hajottava vaikutus. Vaarana on me-te- ajattelutapa. Leikkimieliset kilpailut voivat luoda ”mokaamisvapaa” ilmapiiriin sekä viihdyttää.
 - ➔ ryhmäjaot: onko mietitty etukäteen? vaihtuvatko ryhmät? onko oleellista miettiä ryhmäjakoja?
- Säävaraus
 - ➔ jos sataa kaatamalla, vaikuttaako ohjelmaan? (kiipeily, melonta, aartenetsintä yms.)
- Ohjeistaminen
 - ➔ kuinka paljon ohjataan? Esimerkiksi melonnassa kerrotaanko juurta jaksan miten melotaan vai annetaanko nuorten itse oivaltaa miten kanootilla liikutaan. Tärkeää seikkailukasvatuksen näkökulmasta on antaa nuorille mahdollisimman paljon tilaisuuksia kokemukselliseen oppimiseen.
- Ongelmanratkaisutehtävät
 - ➔ nämä ovat hyviä seikkailukasvatuksen näkökulmasta sillä niissä ryhmä toimii yhdessä ja ratkaisee ”ongelman” yhdessä. Tehtävän ratkaiseminen lisää yhteishenkeä.
- Turvallisuus/ säännöt
 - ➔ käydään leirikoulun alussa läpi? osallistuuko ryhmä leirikoulukohtaisten sääntöjen laatimiseen (hyödyllinen ryhmälle joka ei tule toimeen keskenään?)
- Seikkailukasvatukselliseen leirikouluun orientoituminen
 - ➔ isännän ja emännän + muiden ohjaajien ”kouluttaminen”. Heille on hyvä avata mikä tekee toiminnasta seikkailukasvatuksellisen, ja mitä hyötyä siitä on

Leirikoulun ohjelmarunko

klo	maanantai 4.5.	klo	tiistai 5.5.	klo	keskiyö 6.5.
		7:45	Aamupala	7:45	Aamupala
		8:15	Aamureippailu maastossa	8:15	Aamureippailu maastossa
		9:00	Kiertävä ohjelma pienryhmissä: Ryhmä 1: Melontakokeilu Ryhmä 2: Tiimitoiminta	9:00	Aarteetsintä
		10:30	Mehu ja hedelmä	10:30	Mehu ja hedelmä
12:00	Tervetuloa Riuttalanhoiviin! LOUNAS ja majoittuminen	11:00	Kiertävä ohjelma pienryhmissä: Ryhmä 2: Melontakokeilu Ryhmä 1: Tiimitoiminta	11:00	<u>Beachiaikapalloturnee</u>
13:00	Leirikoulun avaus, ohjelman ja ympäristön esittely	12:30	LOUNAS	12:30	LOUNAS
13:30	Vuorovaikutustaitojen jalostaminen, ilmaisutaidon kehittäminen, improvisaatio	13:30	Kiertävä ohjelma pienryhmissä: Ryhmä 1: Köysilaskeutuminen Ryhmä 2: Leikkimieliset kisailut		Hyvää kotimatkaa!
15:00	Mehu ja hedelmä	15:00	Mehu ja hedelmä		
15:30	Vuorovaikutustaitojen jalostaminen, ilmaisutaidon kehittäminen, improvisaatio jatkuu	15:30	Kiertävä ohjelma pienryhmissä: Ryhmä 2: Köysilaskeutuminen Ryhmä 1: Leikkimieliset kisailut		
17:00	PÄIVÄLLINEN	17:00	PÄIVÄLLINEN		
18:00	Iltahjelmaa omatoimisesti, makkaran paistoa, rantasauna, omatoiminen iltapala	18:00	Iltahjelmaa omatoimisesti, makkaran paistoa, rantasauna, omatoiminen iltapala		

Mikä leirikoulussa epäonnistui	
Leirikoulu	Ohjaajan oma rooli
<hr/>	

Seikkailukasvatuksellisen näkökulman hyödyt	
Leirikoulu	Ohjaajan oma rooli
<hr/>	

Mikä leirikoulussa onnistui	
Leirikoulu	Ohjaajan oma rooli
<hr/>	

Kehittämisen kohteet	
Leirikoulu	Ohjaajan oma rooli
<hr/>	